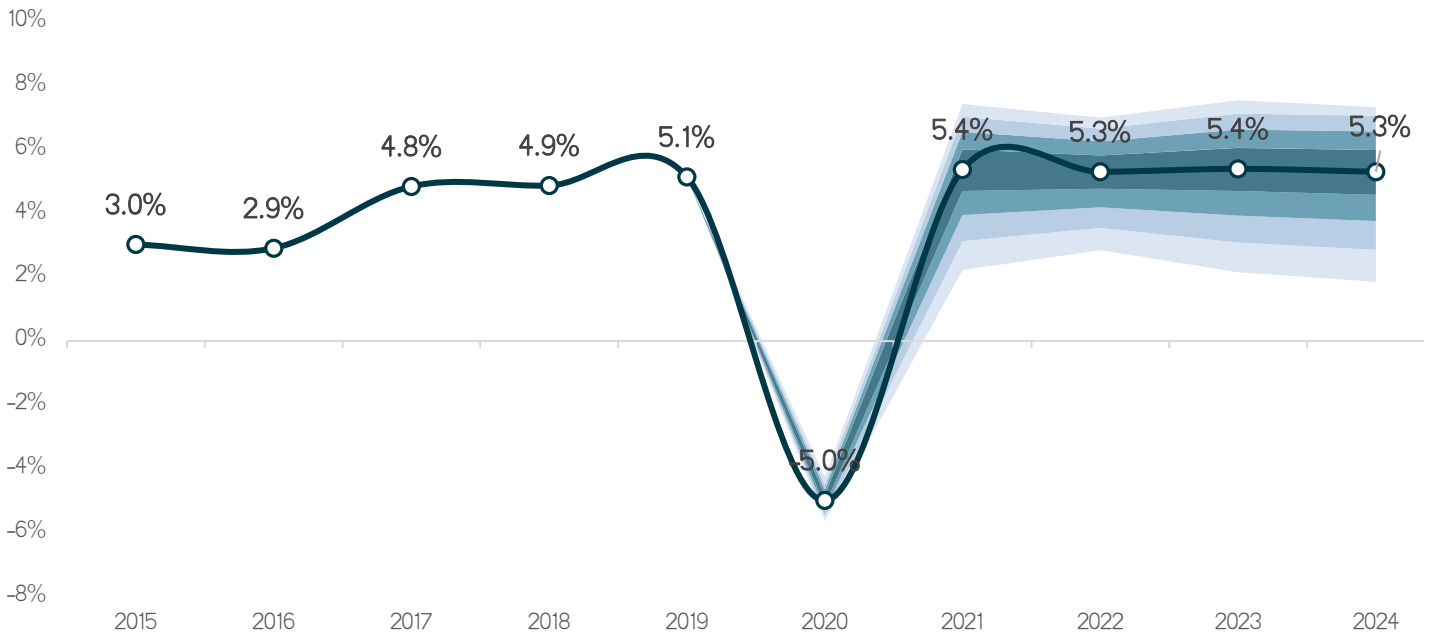

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ეკონომიკური ზრდის ტემპი 2021 – 2024 წწ

წვლილი 2021 წლის ეკონომიკურ ზრდაში:

- რეალური მოხმარება (↑) : +4.0%
- წმინდა ექსპორტი (↓) : -3.1 %
- რეალური ინვესტიციები (↑) : +4.5%

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

საქართველოს პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისი
მაკროეკონომიკური ანალიზისა და საგადასახადო პოლიტიკის განყოფილება

მაკროეკონომიკური პროგნოზები

ნოემბერი, 2020 წელი

ანგარიშის შესახებ: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მანდატის შესაბამისად, დამოუკიდებელი მაკროეკონომიკური პროგნოზები მიზნად ისახავს წარმოადგინოს ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორების მთავრობის მიერ წარმოდგენილი პროგნოზების ალტერნატიული საპროგნოზო მარკენებლები.

შენიშვნა: პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ წარმოდგენილი მაკროეკონომიკური პროგნოზები განახლდება საბიუჯეტო პროცესის და საბიუჯეტო ოფისის ანგარიშგების კალენდრის შესაბამისად.

ელ-ფოსტა:

pbo@parliament.ge; vchalapeikrishvili@parliament.ge;
achagelishvili@parliament.ge

შინაარსი

1.პროგნოზირების მოდელის შესახებ	4
საბაზისო სცენარი	5
2.რეალური სექტორი	5
3.ფინანსური სექტორი	11
4.საგარეო სექტორი	16
5.მონეტარული სექტორი	18
6.მაკროეკონომიკური სცენარები	20
6.1 ძირითადი დაშვებები	21
6.2 ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები	22
დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	28
დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)	30
დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (პესიმისტური სცენარი)	30
დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2020 წლისთვის (საბაზისო სცენარი)	34
დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	35
დანართი 6: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)	36
დანართი 7: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2020-2024 წლებისთვის	37
დანართი 8: პესიმისტური პროგნოზების შედარება, 2020-2024 წლებისთვის	38

1. პროგნოზირების მოდელის შესახებ

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის მიერ შემუშავებული მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი (PBOMFM) არის თავსებადი საერთაშორისო სავალუტო ფონდის (IMF) ფინანსური პროგრამირებისა და პოლიტიკის მოდელის სტრუქტურასთან, რომელიც ეკონომიკური თეორიებიდან გამომდინარე ერთმანეთთან აკავშირებს ოთხ ძირითად სექტორს:

- რეალური სექტორი
- ფისკალური სექტორი¹
- საგარეო სექტორი
- მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკურ მოდელში აღნიშნულ სექტორებს შორის კავშირები წარმოდგენილია განტოლებების სახით, რომელიც იყოფა სამ ძირითად ჯგუფად:

1. **სააღრიცხვო იგივეობა:** მოიცავს ისეთ განტოლებებს, რომლებიც ასახავს სახელმწიფო ანგარიშსწორების იგივეობებს. მაგალითად, მთლიანი შიდა პროდუქტი უტოლდება მოხმარების, ინვესტიციების, სახელმწიფო დანახარჯებისა და წმინდა ექსპორტის ჯამს.

2. **ეკონომეტრიკული განტოლებები:** ასახავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ეკონომიკურ მოდელებს. მაგალითად, სამომხმარებლო ხარჯების განტოლება ეყრდნობა დაშვებას, რომ რეალურ მშპ-სა და სესხების რეალურ საბაზრო საპროცენტო განაკვეთს გავლენა აქვს სამომხმარებლო ხარჯების მოცულობაზე. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური განტოლებების შესადგენად გამოყენებულია ისეთი ეკონომიკური მოდელები, როგორებიცაა: ავტორეგრესიული მცოცავი საშუალოს მოდელი, ვექტორული ავტორეგრესია, შებლდული ვექტორული შეცდომის შესწორების მოდელი, უმცირეს კვადრატთა მეთოდის შეცდომის შესწორების მოდელი, ბაიესიანური ვექტორული ავტორეგრესიის მოდელი. ამასთანავე, მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელში დაშვებები გაკეთებულია 51 მაკრო-ფისკალურ ცვლადზე, საიდანაც 16 ეგზოგენური დაშვებაა, 31 წარმოადგენს მაკრო-ეკონომეტრიკული მოდელებიდან მიღებულ შეფასებებს (25 - მოდელიდან მიღებული შედეგებია, ხოლო 6 - მათზე დაფუძნებული გაანგარიშებები) და 4 ცვლადის დაშვება გაკეთებულია ექსპერტული შეფასების საშუალებით.

3. **ტექნიკური განტოლებები:** მოიცავს კავშირებს ცვლადებს შორის, რომელიც ეყრდნობა ისტორიული მონაცემებიდან და სტილიზირებული ფაქტებიდან გაკეთებულ დაშვებებს. მაგალითად, მომსახურების ექსპორტის პროგნოზული მონაცემი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მომსახურების ექსპორტის წილი მთლიანი ექსპორტის მოცულობაში უტოლდება ბოლო სამი წლის წილის საშუალოს.

მაკროეკონომიკური პროგნოზირების მოდელი ეყრდნობა 1996Q1-2020Q2 წლების კვარტალურ მონაცემებს. მონაცემთა ბაზა შედგენილია შემდეგი ორგანიზაციების მიერ წარმოდგენილი მონაცემებით:

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური - რეალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - ფისკალური სექტორის ცვლადები;

საქართველოს ეროვნული ბანკი - საგარეო სექტორისა და მონეტარული სექტორის ცვლადები.

¹ მოდელში ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილი აღებულია მთავრობის საშუალოვადიანი პროგნოზებიდან, როგორც ეგზოგენური ცვლადი.

2.რეალური სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წელს საქართველოს ეკონომიკა 5.4%-ით გაიზრდება. მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზი 2021 წლისთვის (5.4%) 0.4 პროცენტული პუნქტით (პპ) აღემატება ეკონომიკური ზრდის მთავრობის პროგნოზს² (5.0%) და განსხვავდება (0.1 პპ-ით ჩამორჩება) საბიუჯეტო ოფისის მიერ 2020 წლის ოქტომბერში გამოქვეყნებული საპროგნოზო მანკვენებლისაგან³. როგორც ცნობილია, მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულმა უარყოფითმა შედეგებმა თითქმის ყველა ქვეყანაზე, მათ შორის საქართველოზეც მოახდინა გავლენა. ეკონომიკის მნიშვნელოვანი კლება დაფიქსირდა 2020 წლის პირველ ნახევარში, მეორე კვარტალთან შედარებით მესამე და მეოთხე კვარტალში კლების ტემპის შემცირებაა მოსალოდნელი, თუმცა 2020 წლისათვის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით მშპ-ს მნიშვნელოვანი კლებაა მოსალოდნელი. 2021 წლის შეფასებისას, გაზრდილი გაურკვევლობის ფონზე, პროგნოზირებისათვის ფუნდამენტური ეკონომიკური მოვლენების ანალიზთან ერთად, აუცილებელია პანდემიასთან დაკავშირებული გარკვეული დაშვებების არსებობა, რომელთა ცვლილებამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს პროგნოზის სიზუსტეზე. საბიუჯეტო ოფისის აღნიშნული პროგნოზი ემყარება დაშვებას, რომ საქართველოში ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მეორე ტალღა“ მნიშვნელოვანი შეზღუდვების გარეშე გადაივლის 2020 წლის მეოთხე კვარტალში, ხოლო 2021 წლის პირველი კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა, დანარჩენ მსოფლიოსთან შედარებით სწრაფად დაიწყებს აღდგენას. დაშვებისას ასევე მხედველობაშია მიღებული როგორც ქვეყნის შიდა ეკონომიკური აქტივობა, ასევე - საქართველოს მთავარი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების⁴ ეკონომიკური ზრდის წინასწარი შეფასებები და პროგნოზი⁵. კერძოდ:

- 2021 წლის დადებით პროგნოზს განაპირობებს ის ფაქტორი, რომ Covid-19-ის პრევენციის მიზნით გატარებული ღონისძიებების ფონზე (საგანგებო მდგომარეობა და სხვადასხვა სახის შეზღუდვები) მოიშალა ე.წ. „გლობალური ღირებულებათა ჯაჭვი“, თუმცა 2021 წლისათვის მოსალოდნელია, რომ მოხდება ეკონომიკური აქტორების პანდემიასთან უკეთ ადაპტირება და აღნიშნული ე.წ. „ღირებულებათა ჯაჭვის“ როგორც ქვეყნების შიგნით, ისე მსოფლიო მასშტაბით აღდგენა.
- გარდა ამისა, მოსალოდნელია, რომ პანდემიასთან ადაპტირების პარალელურად, 2021 წლისათვის უმნიშვნელოდ, მაგრამ მაინც, გამოცოცხლდება ტურისტული სექტორიც, გაიზრდება როგორც მომსახურების ექსპორტი, ისე იმპორტი.
- ინფლაციის ტემპის შემცირების საპასუხოდ ეროვნულმა ბანკმა 2020 წლის აპრილიდან შეარბილა მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით 2020 წლის IV კვარტალში ინფლაციის ტემპის კიდევ უფრო კლებაა მოსალოდნელი, რის პარალელურად შესაძლებელია კვლავ პოლიტიკის შერბილებას ჰქონდეს ადგილი, რაც 2021 წლისათვის ეკონომიკაზე დადებითად იმოქმედებს.

² მთავრობის პროგნოზი გულისხმობს „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის გადამუშავებულ ვარიანტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მანკვენებლების საბაზისო სცენარს, რომელიც 2020 წლის 5 ნოემბერს წარედგინა საქართველოს პარლამენტს.

³ <http://parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/142890/07-2.525> გადამუშავებული

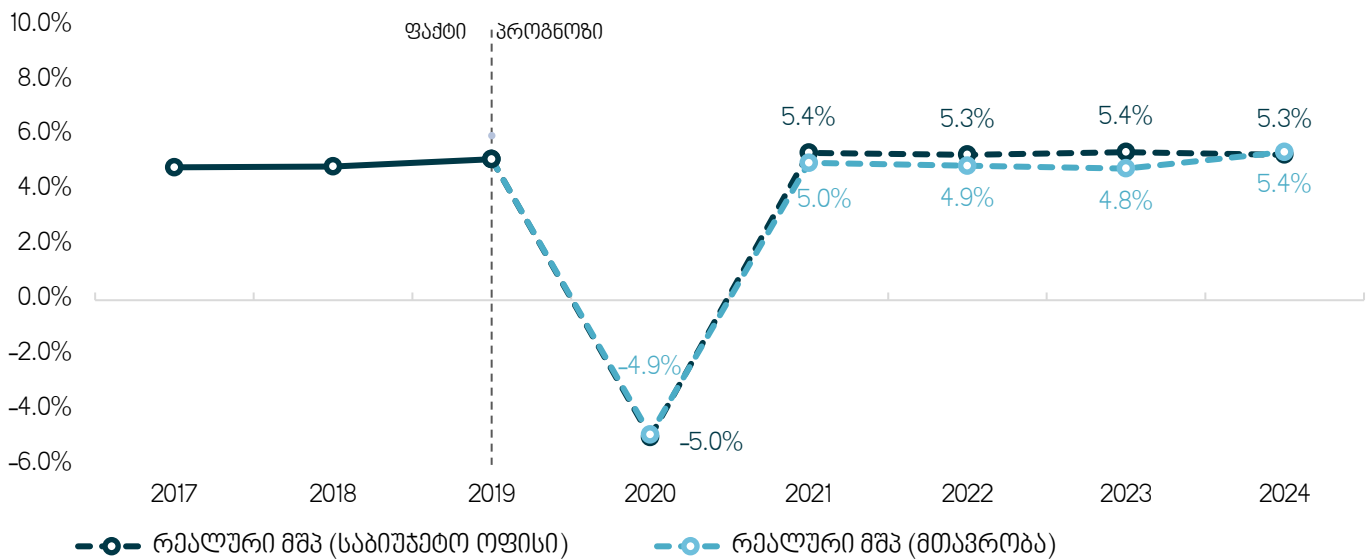
⁴ ევროკავშირი, რუსეთი, თურქეთი, აზერბაიჯანი, სომხეთი, ჩინეთი, უკრაინა და აშშ.

⁵ წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდის „მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა“ აპრილი 2020“ (WEO April 2020) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>

- 2021 წლის ეკონომიკური ზრდის, ოქტომბრის პროგნოზთან შედარებით, 0.1 პროცენტული პუნქტით გაურესება ძირითადად გამოიწვია 2020 წელს⁶ სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნებიდან, სომხეთის და აზერბაიჯანის გარდა, ყველას ეკონომიკური ზრდის ტემპის გაუმჯობესებამ, რომელმაც გააუმჯობესა 2020 წლის სქართველოს ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი და ჰქონდა გარკვეული საბაზისო ეფექტი 2021 წლისათვის.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, საშუალოვადიან პერიოდში (2021-2024 წლებისთვის) ეკონომიკური ზრდის საშუალო წლიური ტემპი 5.3%-ს შეადგენს, რაც არ განსხვავდება ოფისის მიერ 2020 წლის ოქტომბერში გამოქვეყნებული ანალოგიური მანჯვენებისგან. აღნიშნული ძირითადად განპირობებულია იმით, რომ მიუხედავად 2021 წლის შემცირებისა, ასევე უმნიშვნელოდ შეიცვალა 2022-2024 წლების ეკონომიკური ზრდის პროგნოზები სხვადასხვა მიმართულებით. 2021 წელს ეკონომიკური აქტივობის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი რეალური ინვესტიციების მხრიდან არის მოსალოდნელი, მაშინ როდესაც, გაზრდილი საგარეო სავაჭრო აქტივობის პარალელურად სავაჭრო ბალანსის მშპ-ზე უარყოფითი გავლენაა მოსალოდნელი. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკურ ზრდაში წარმმართველ როლს კვლავ შიდა მოხმარება და ინვესტიციები ასრულებს.

რაც შეეხება მთავრობის საპროგნოზო მანჯვენებელს ანალოგიური პერიოდისათვის, 2021-2024 წლებში საშუალო ეკონომიკური ზრდის სამთავრობო პროგნოზი 5.0%-ს უტოლდება, რაც ასევე არ განსხვავდება მათ 2020 წლის ოქტომბრის ანალოგიურ პროგნოზებისაგან. აღსანიშნავია, რომ ეკონომიკური ზრდის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი საშუალოვადიანი პერიოდისათვის ითვალისწინებს მთავრობის საშუალოვადიან პერიოდში არაფინანსური აქტივების (ე.წ. კაპიტალური ხარჯები) საპროგნოზო/დაგეგმილ ზრდას, რომლის ფაქტობრივმა დინამიკამ, შესაძლოა, შესაბამისი გავლენა მოახდინოს ოფისის საპროგნოზო მანჯვენებლების ფაქტობრივ რეალიზებაზე.

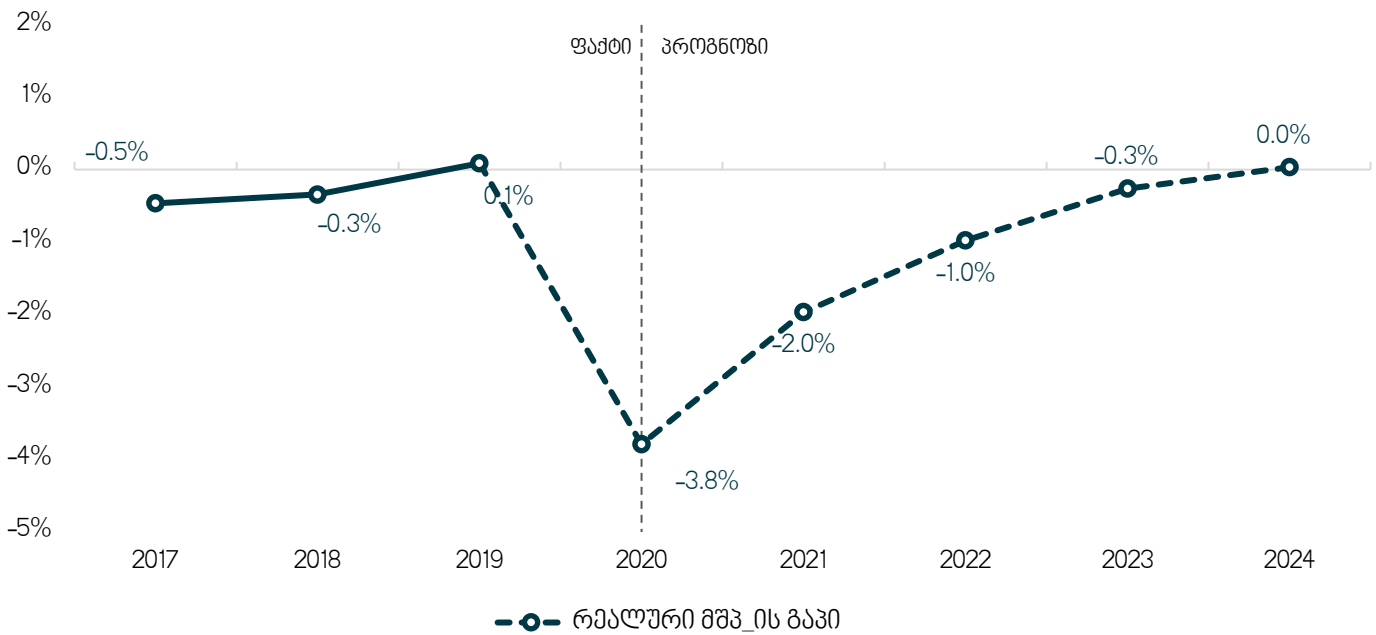

დიაგრამა 1: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი.

⁶ წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდის „მსოფლიო ეკონომიკური მიმოხილვა“ ოქტომბერი 2020“ (WEO October 2020) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020>

საინტერესოა მთლიანი ფაქტორული პროდუქტიულობის დინამიკის კავშირი ეკონომიკურ აქტივობასთან, რომლის შესაფასებლადაც მნიშვნელოვანია გავანალიზოთ, რამდენად შეესაბამება მიმდინარე ეკონომიკური ზრდა იმ პოტენციალს, რომელიც ქვეყანას თავისი რესურსების ოპტიმალური ათვისებისა და გამოყენების პირობებში ექნებოდა. ყველაზე მართებულია, გაანგარიშდეს ე.წ. პოტენციური მშპ და შედარდეს ფაქტობრივ მდგომარეობას. ეს სხვაობა რეალურ და პოტენციურ მშპ-ს შორის იქნება ე.წ. მშპ-ის გაპი⁷.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისთვის მშპ-ის პოტენციური დონისაგან მნიშვნელოვანი გადახრა დაფიქსირდება (-2.0%). აღსანიშნავია რომ ოქტომბრის პროგნოზის მიხედვითაც 2021 წელს უარყოფითი გაპის სიდიდე -2.0% იყო. მოსალოდნელია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში უარყოფით გაპს კლების ტენდენცია ექნება და 2023 წლისთვის თითქმის დაიხურება⁸.

დიაგრამა 2: რეალური მშპ-ის გაპი.

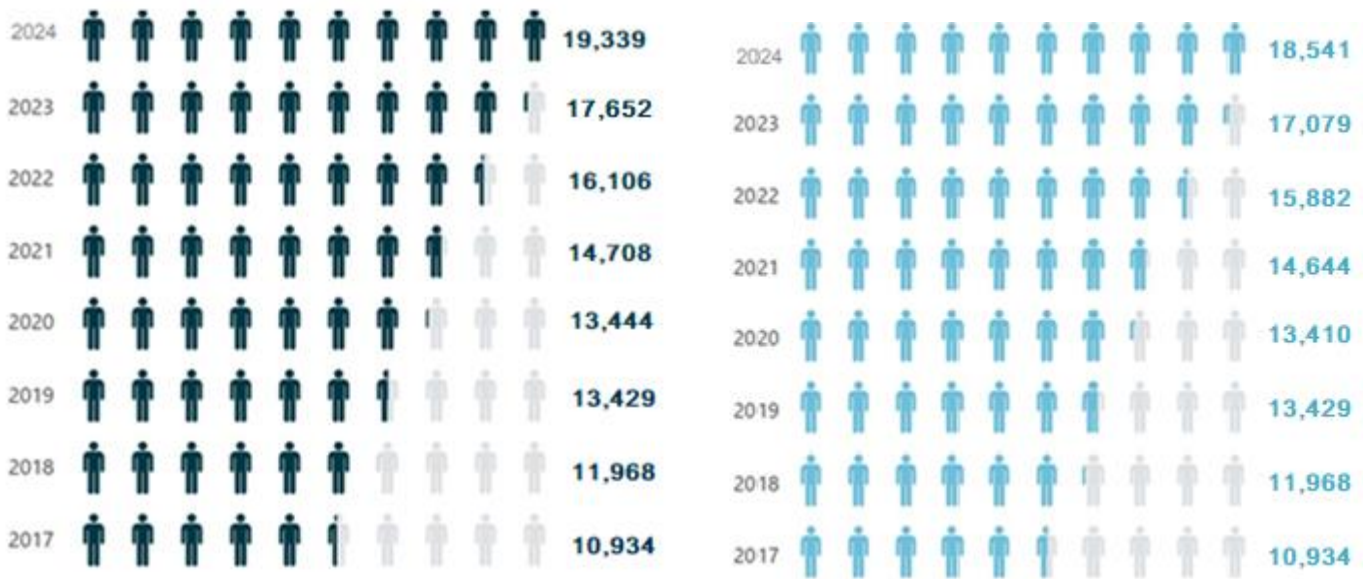
რაც შეეხება ნომინალურ მშპ-ს ერთ სულზე, მისი საპროგნოზო მოცულობა 2020 წლისთვის 13,444 ლარს, ხოლო 2024 წლისათვის - 19,339 ლარს შეადგენს. აღნიშნული მაჩვენებლები საშუალოვადიან პერიოდში მცირედით აღემატება მთავრობის პროგნოზებს.

⁷ დამატებით, მშპ-ს გაპის შესახებ იხ. <http://pbo.parliament.ge/media/k2/attachments/KP0215.pdf>

⁸ მშპ-ის პოტენციური დონე შეფასებულია „კალმანის ფილტრის“ გამოყენებით. პოტენციური დონის შეფასების მეთოდოლოგიისათვის იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

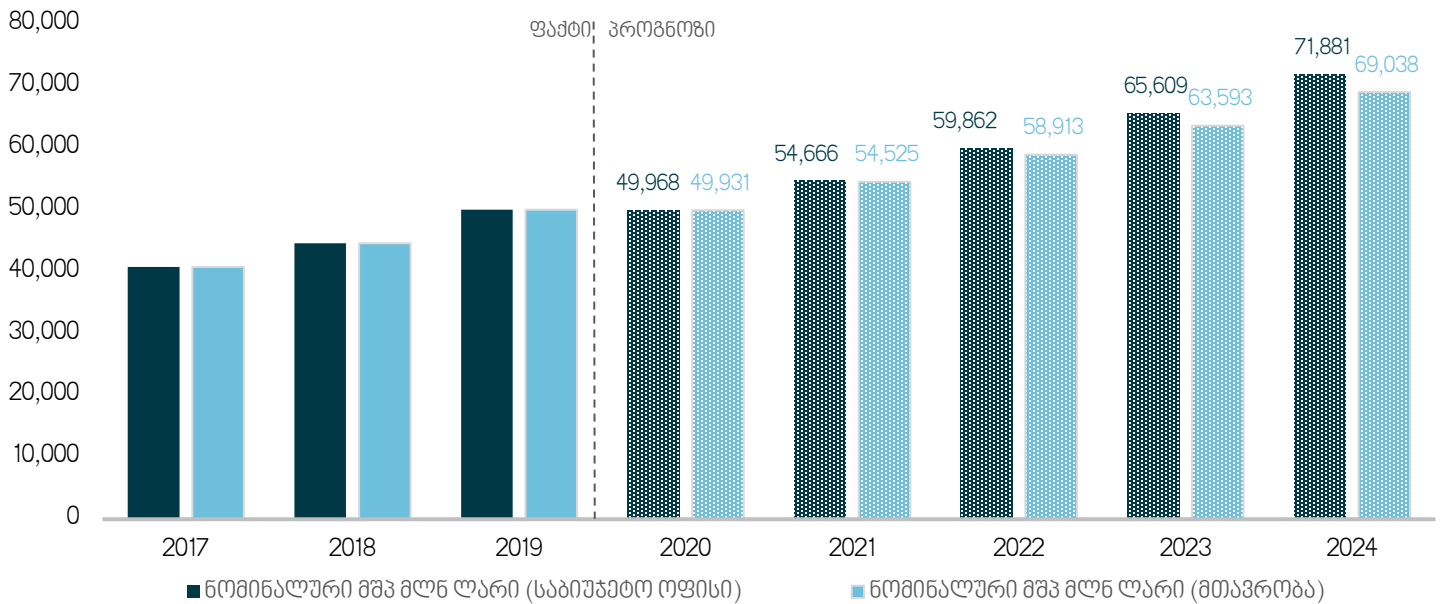
საბიუჯეტო ოფისი

მთავრობა

დიაგრამა 3: მშპ ერთ სულზე, ნომინალური.

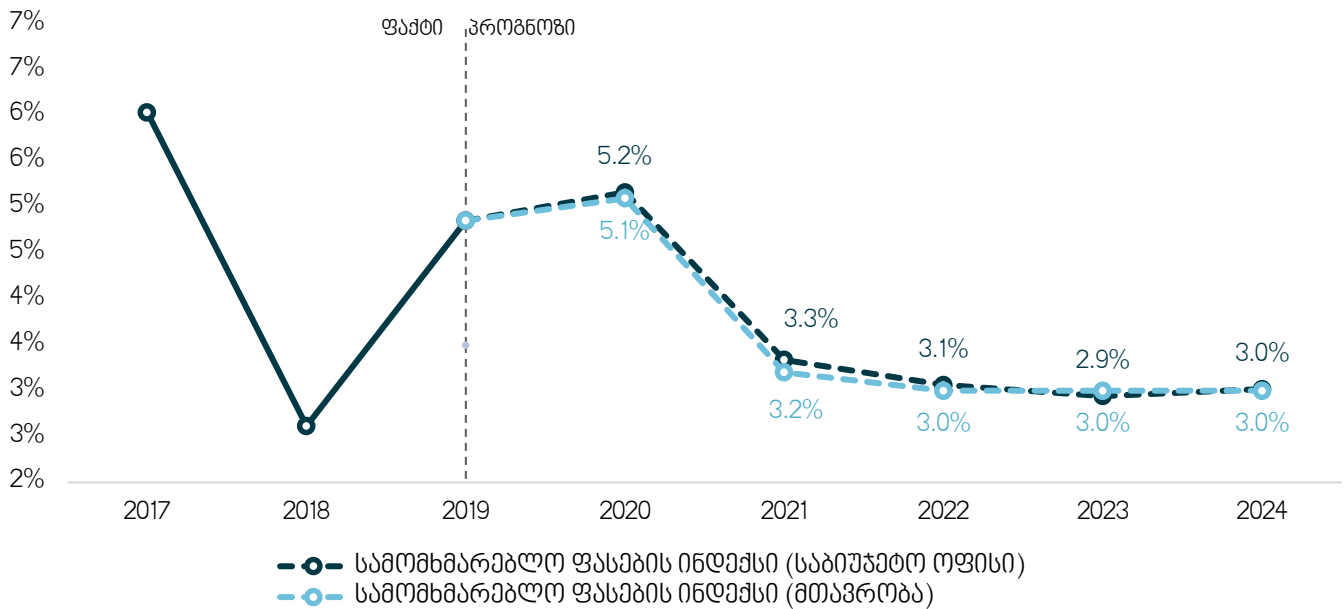
საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისათვის ნომინალური მშპ 9.4%-ით გაიზარდა და 54,666 მიაღწევს. იგი 119 მლნ ლარით ჩამორჩება 2020 წლის ოქტომბერში გაკეთებულ საბიუჯეტო ოფისის საპროგნოზო მაჩვენებელს, რაც შემცირებული ეკონომიკური ზრდით და დეფლაციური პროგნოზით არის გამოწვეული. აღსანიშნავია ისიც, რომ მთავრობის მიერ პროგნოზირებული განსხვავებული რეალური ეკონომიკური ზრდის ტემპის შესაბამისად, ინფლაციის იდენტური პროგნოზის გათვალისწინებით, ნომინალური მშპ-ს მაჩვენებელი ჩამორჩება საბიუჯეტო ოფისის მაჩვენებელს, აღნიშნული ტენდენცია ნარჩუნდება საშუალოგადაინ პერიოდშიც.

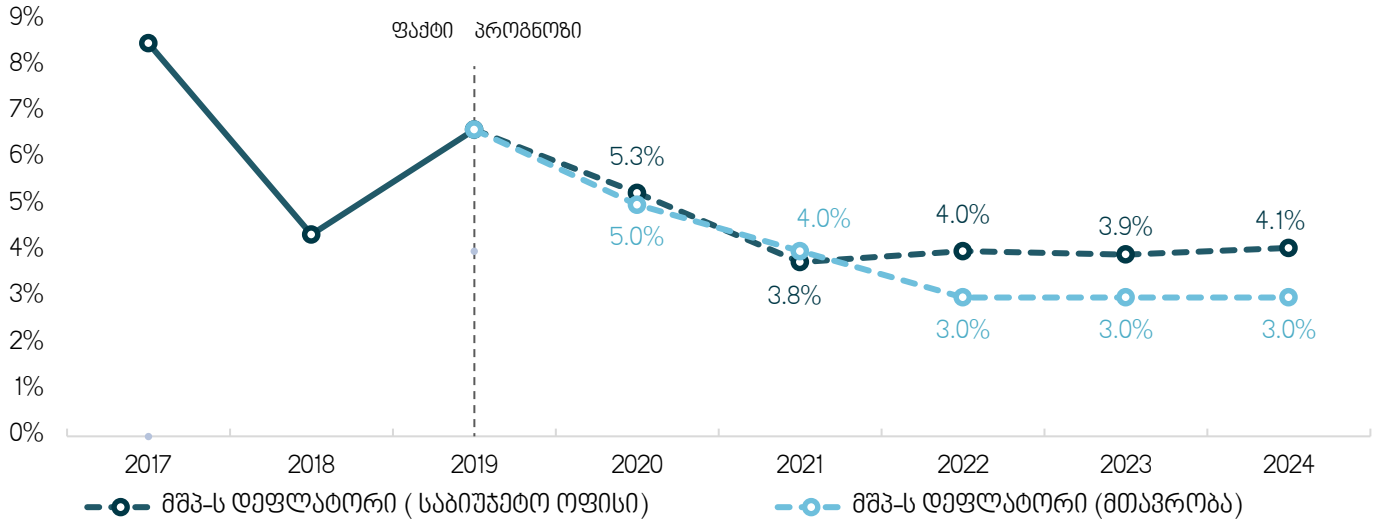
დიაგრამა 4: ნომინალური მშპ მლნ ლარი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის ე.წ. „საორიენტაციო ტრაექტორიის“ გათვალისწინებით, **2021 წლისთვის ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელზე მეტი იქნება და 3.3%-ს მიაღწევს**. მოსალოდნელი იყო, რომ 2019 წლის მეორე ნახევარში გაზრდილი სამომხმარებლო ფასების პირობებში, 2020 წლის პირველ და მეორე კვარტალში (2019 წლის დაბალი ბაზიდან გამომდინარე) ფასების ზრდის ტემპის მაღალი დონე შენარჩუნდებოდა და მესამე კვარტლიდან შემცირებას დაიწყებდა, თუმცა Covid-19-ის მიერ გამოწვეული ერთობლივი მიწოდების შოკის გამო, ამ პერიოდში ინფლაცია პროგნოზირებულ მაჩვენებელზე მაღალი დაფიქსირდა. აღსანიშნავია, რომ მან ერთობლივი მოთხოვნის შოკის რეალიზების, ნავთობის მსოფლიო ფასების კლების და გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკის კომბინაციის შედეგად მესამე კვარტლიდან შემცირება დაიწყო და მოსალოდნელია, რომ მეოთხე კვარტლისათვის ინფლაცია მიზნობრივი მაჩვენებლის სიახლოვეს დაფიქსირდება. აღსანიშნავია, რომ 2020 წლის ოქტომბერში საბიუჯეტო ოფისის მიერ გამოქვეყნებულ პროგნოზთან შედარებით, მოსალოდნელი ინფლაცია 0.4 პპ-ით არის გაზრდილი, რაც გამოწვეულია იმით, რომ გაზრდილია 2020 წლის მეოთხე კვარტალში ლარი/დოლარის გაცვლითი კურსის გაუფასურების წნეხი მომავალი წლის ინფლაციაზე. მთავრობის პროგნოზითაც 2021 წელს ინფლაცია მიზნობრივ მაჩვენებელთან ახლოს 3.2% დაფიქსირდება, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში ეროვნული ბანკის მიზნობრივი 3%-იანი მაჩვენებლის ტოლი იქნება. გასათვალისწინებელია, რომ როგორც მონეტარული პოლიტიკის, ასევე - საგარეო ფაქტორების განსხვავებულმა ცვლილებამ, შესაძლებელია, განაპირობოს განსხვავებები საპროგნოზო მაჩვენებლებისაგან.

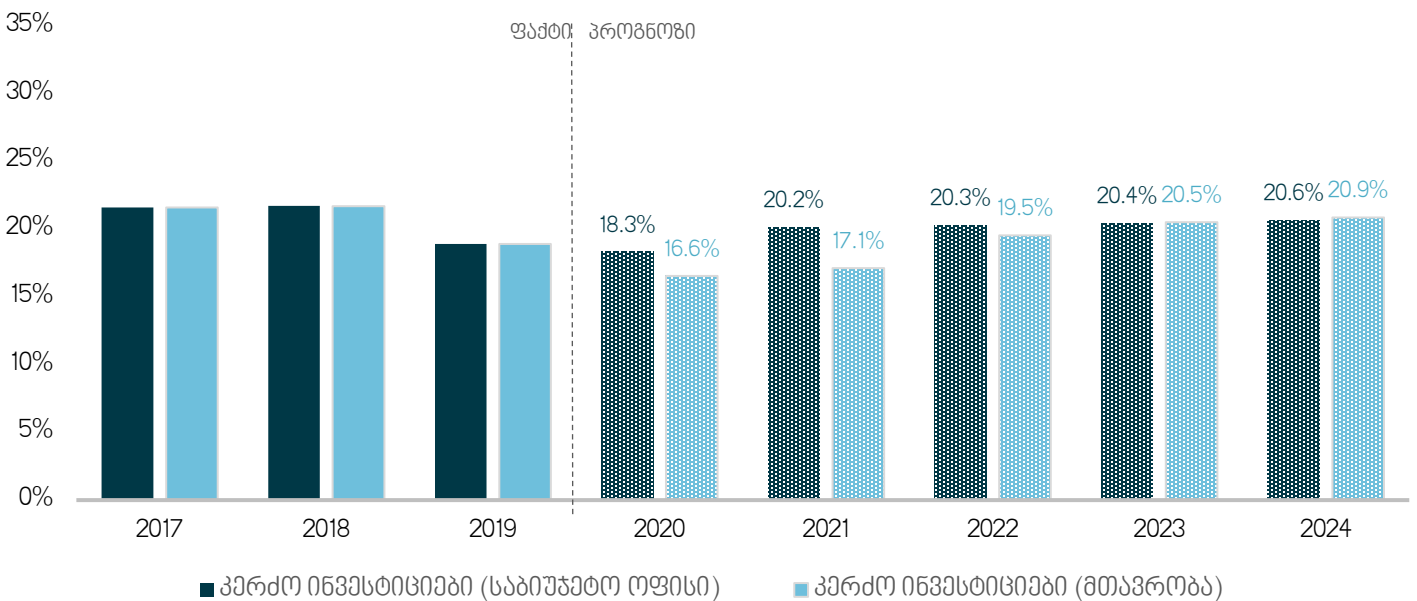

დიაგრამა 5: სამომხმარებლო ფასების ინდექსები, პერიოდის საშუალო.

დიაგრამა 6: მშპ-ის დეფლატორი.

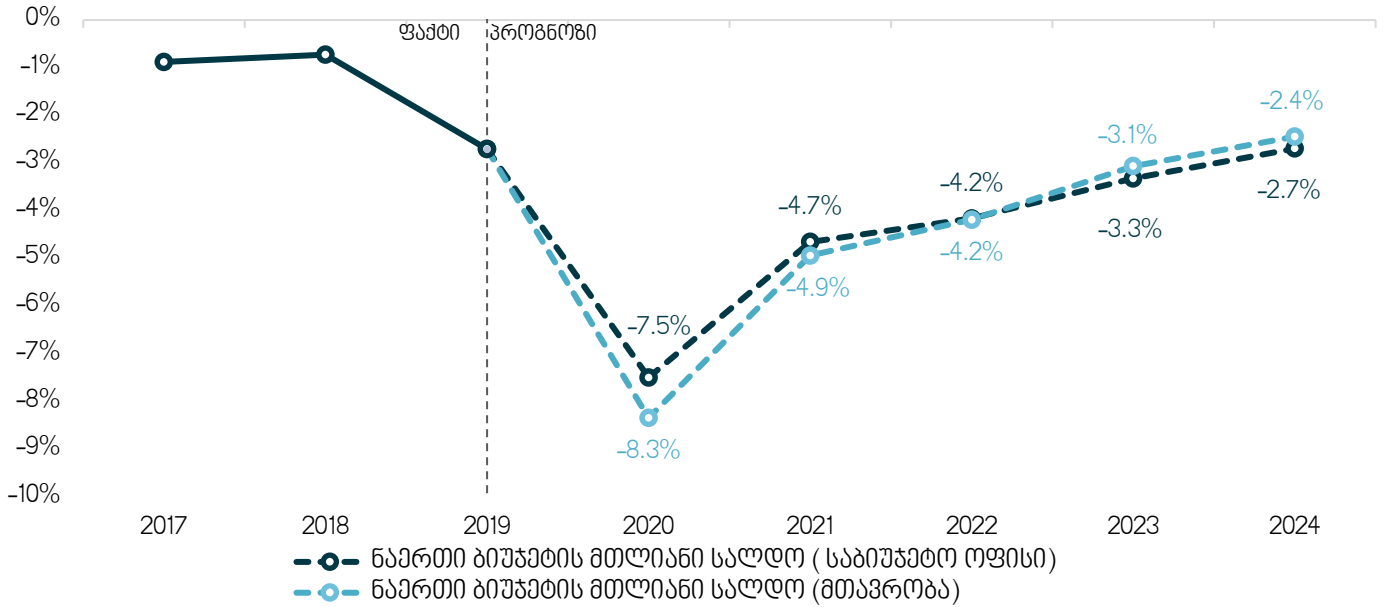
საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, გამოცოცხლებული ეკონომიკური აქტივობის პარალელურად კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობა 2021 წლისათვის 1.9%-ული პუნქტით გაიზრდება, მშპ-ის 20.2%-ს მიაღწევს და საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად უმნიშვნელო ზრდის ტენდენცია ექნება. საშუალოვადიან პერიოდში ზრდის ტრენდი ექნება კერძო დანაზოგების მშპ-სთან ფარდობასაც, 2021 წლისთვის იგი უმნიშვნელოდ შემცირდება მშპ-ის 15.5%-მდე, ხოლო 2024 წლისათვის - 19.2%-ს მიაღწევს. აღსანიშნავია, რომ საშუალოვადიან პერიოდში მთლიანი დანაზოგები კვლავ არ იქნება საკმარისი მთლიანი ინვესტიციების დასაფინანსებლად, ამიტომ ინვესტიციები დანარჩენი მსოფლიოსგან მიღებული სესხებით დაფინანსდება (მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი ბალანსი). მთავრობის პროგნოზის მიხედვითაც 2021 წლისათვის კერძო ინვესტიციების მშპ-სთან ფარდობის ზრდა არის მოსალოდნელი, საშუალოვადიან პერიოდში იგი მუდმივად გაიზრდება და საშუალოდ 19.5%-ის გაუტოლდება..

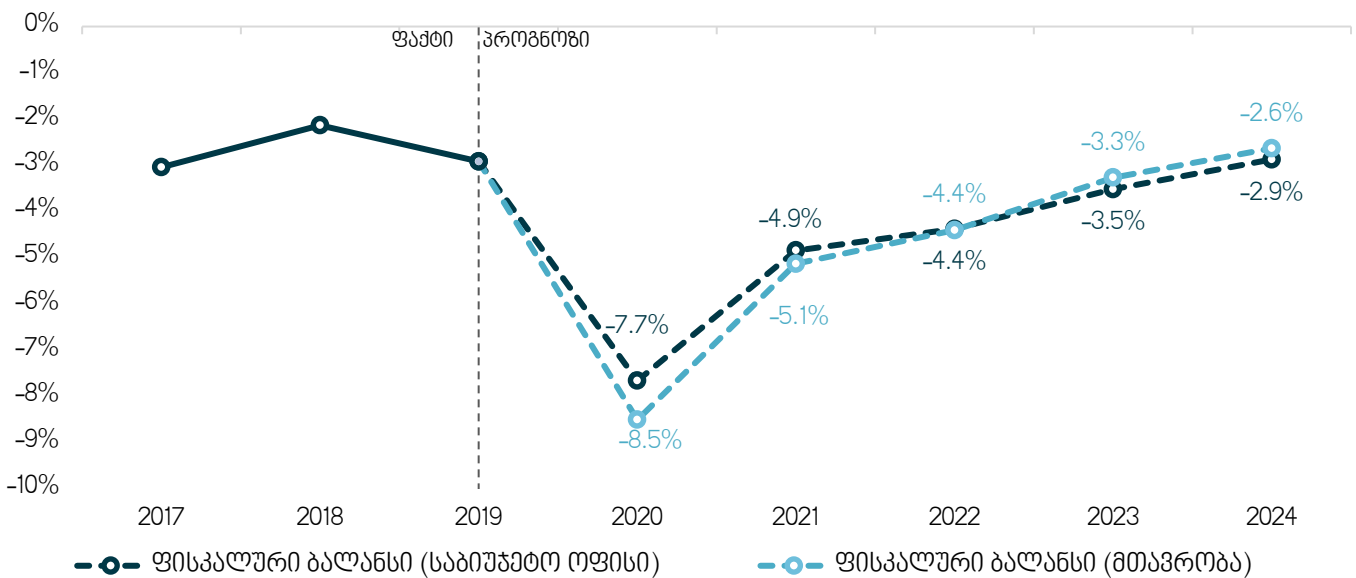
დიაგრამა 7: კერძო ინვესტიციები, მშპ-სთან შეფარდება.

3. ფისკალური სექტორი

ფისკალური გარემოს ანალიზისათვის მნიშვნელოვანია ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს მოცულობა როგორც საშუალოვადიან, ასევე - გრძელვადიან პერიოდში. პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (GFSM 2014) მშპ-სთან მოსალოდნელი ფარდობა -4.7%-ს შეადგენს (ოქტომბრის პროგნოზით იგი -4.8% იყო). ამასთან, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, ე.წ. მოდიფიცირებული დეფიციტის მარჯვენაგელი (რომელიც ცალკეული მუხლების რეკლასიფიკაციით მიიღება და გამოიყენება IMF-ის პროგრამაში) 2021 წლისთვის 4.9%-ს გაუტოლდება.

დიაგრამა 8: ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, მშპ-სთან შეფარდება.

დიაგრამა 9: მოდიფიცირებული დეფიციტი, მშპ-სთან შეფარდება.

2020 წელს ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდოს მარგენებლის მშპ-სთან ფარდობა 0.8 პპ-ით ნაკლებია მთავრობის მიერ წარმოდგენილ შესაბამის მარგენებლებზე, რაც ძირითადად გამოწვეულია იმით, რომ საბიუჯეტო ოფისის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლები 352 მლნ ლარით აღემატება მთავრობის მარგენებელს, რაც ძირითადად არაპირდაპირი გადასახადების შედარებით ოპტიმისტური პროგნოზით არის განპირობებული.

რაც შეეხება 2021 წელს, ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის მარგენებლები თითქმის ემთხვევა ერთმანეთს, მიუხედავად ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის საპროგნოზო მარგენებლებს შორის განსხვავებებისა. აქედან გამომდინარე, როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზით 2021-2023 წელს ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი 3%-ზე მეტი იქნება, ხოლო 2024 წელს ჩამოცდება 3%-იან მარგენებელს.

რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს, რომელზეც 2019 წლიდან ვრცელდება „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით ე.წ. ბიუჯეტის ბალანსის/დეფიციტის წესი, იგიც საშუალოვადიან პერიოდში შემცირების ტენდენციას ავლენს. როგორც საბიუჯეტო ოფისის, ისე მთავრობის პროგნოზების მიხედვით სამი წლის (2020-2023 წლების) განმავლობაში ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს კლების ტენდენცია ექნება და უკვე 2024 წლიდან დაუბრუნდება ფისკალური წესით განსაზღვრულ 3%-იან ლიმიტს.

აქვე ხაზგასასმელია რომ, როგორც უკვე აღინიშნა, ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილთან დაკავშირებით პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზების საბაზისო სცენარი ეყრდნობა „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის გადამუშავებულ ვარიანტში წარმოდგენილ მთავრობის მიერ განსაზღვრულ ფისკალურ გეგმას საშუალოვადიანი პერიოდისათვის⁹.

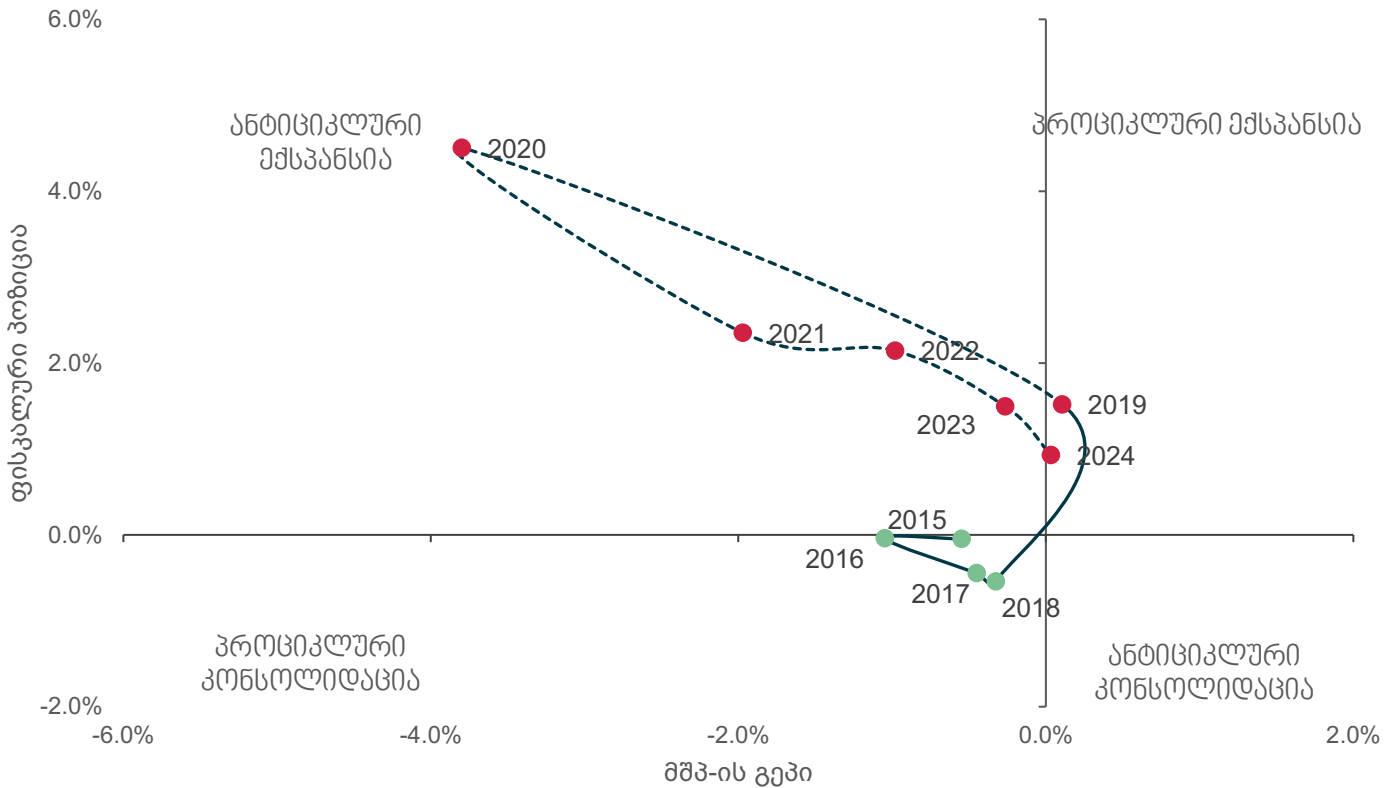
აგრეთვე, საშუალოვადიანი პერიოდისათვის მნიშვნელოვანია, შეგაფასოთ ფისკალური ინდიკატორები ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან მიმართებით¹⁰, კერძოდ - დისკრეციული ფისკალური პოლიტიკის მიმართულება და კავშირი ეკონომიკურ ციკლთან¹¹.

საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2020-2023 წლებში ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტს (ციკლურად შესწორებული პირველადი მთლიანი სალდო) და შესაბამისად, დადებით ფისკალურ პოზიციას ემთხვევა მშპ-ის უარყოფითი გაპი, რაც ანტიციკლური ფისკალური ექსპანსია და პასუხობს მდგრადი ეკონომიკური განვითარების კარგ პრაქტიკას (ეკონომიკის სტიმულირება შენელების დროს). რაც შეეხება 2024 წელს, უმნიშვნელო პოზიტიური გაპის პარალელურად არსებული კვლავ დადებითი ფისკალური პოზიცია მცირე პროციკლურ ექსპანსიაზე მიუთითებს.

⁹ http://parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/142890/07-2.525_გადამუშავებული

¹⁰ კვლევა ეყრდნობა დაშვებას, რომ ხარჯვითი პოლიტიკა სრულად დისკრეციულია: გადაწყვეტილებები ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის შესახებ არ მიიღება ეკონომიკური ციკლების მიხედვით.

¹¹ იხილეთ საბიუჯეტო ოფისის კვლევითი პუბლიკაცია: ["ფისკალური პოლიტიკის შეფასება საქართველოსათვის: მიმართულება, ციკლურობა, მანევრირების რესურსი"](#).

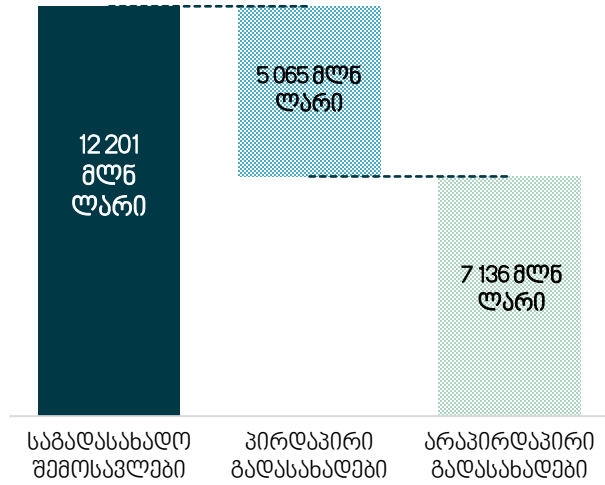

დიაგრამა 10: ფისკალური პოზიცია.

საგადასახადო შემოსავლებთან დაკავშირებით, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა 12,201 მლნ ლარს შეადგენს, რაც 106 მლნ ლარით აღემატება საბიუჯეტო ოფისის მიერ ოქტომბერში გაკეთებულ 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების საპროგნოზო მარჯვენებელს და არ განსხვავდება მთავრობის პროგნოზისაგან (12,200 მლნ ლარი). მიუხედავად ჭამური ტოლობისა მნიშვნელოვანი განსხვავება შეინიშნება როგორც პირდაპირი, ისე არაპირდაპირი გადასახადების საპროგნოზო მარჯვენებლებს შორის¹² (იხ დიაგრამა 11-12). საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წლისათვის საგადასახადო შემოსავლების მოცულობა მშპ-ის 22.3%-ს მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზი კი 22.4%-ია. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზის თანახმად, 2021-2024 წლებისათვის გადასახადების შეფარდება მშპ-სთან საშუალოდ 22.2% იქნება. რაც შეეხება 2020 წელს, საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი უმნიშვნელოდ გაიზარდა, რაც ძირითადად უკავშირდება 2020 წლის ოქტომბრის პროგნოზთან შედარებით რეალური მშპ-ს ზრდის ტემპის უმნიშვნელო გაუმჯობესებას.

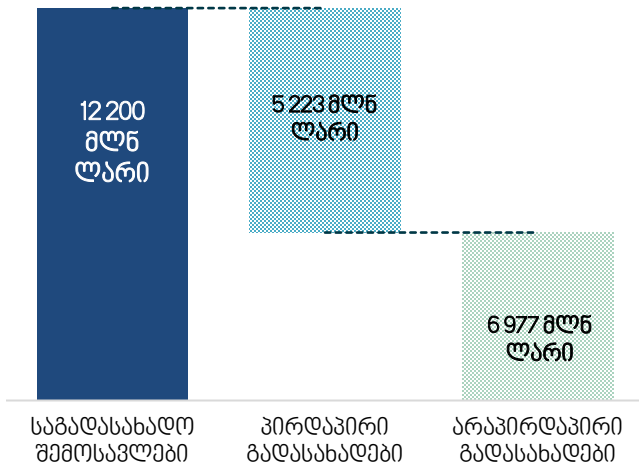
¹² პირდაპირი გადასახადები ასევე მოიცავს სხვა გადასახადების საპროგნოზო შემოსავლებს.

საგადასახადო შემოსავლების კომპონენტების დონეზე ანალიზისას აღსანიშნავია, რომ

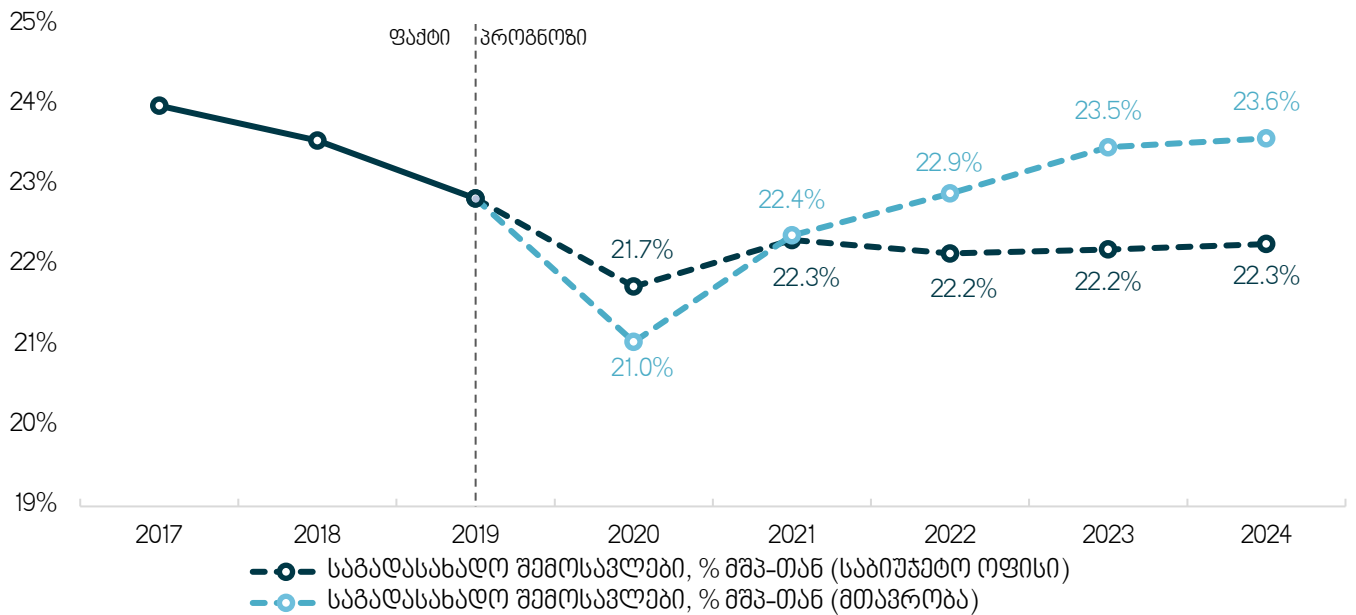
საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021 წელს 0.4 კპ-ით გაიზრდება პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში (42%). შესაბამისად, არაპირდაპირი გადასახადების წილი 58%-ი იქნება. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით, 2021-2024 წლებში თანდათან მოიმატებს პირდაპირი გადასახადების და დაიკლებს არაპირდაპირი გადასახადების წილი. აღსანიშნავია, რომ მოცემული საშუალოვადიანი პროგნოზები ეყრდნობა არსებულ ფისკალურ პოლიტიკას და გათვალისწინებულია 2017-2020 წლებში განხორციელებული საგადასახადო და საპენსიო რეფორმები. საბიუჯეტო პოლიტიკის შემდგომმა ცვლილებებმა, შესაძლოა, გამოიწვიოს განსხვავებები აღნიშნული პროგნოზებისაგან.

დიაგრამა 11: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (საბიუჯეტო ოფისი)

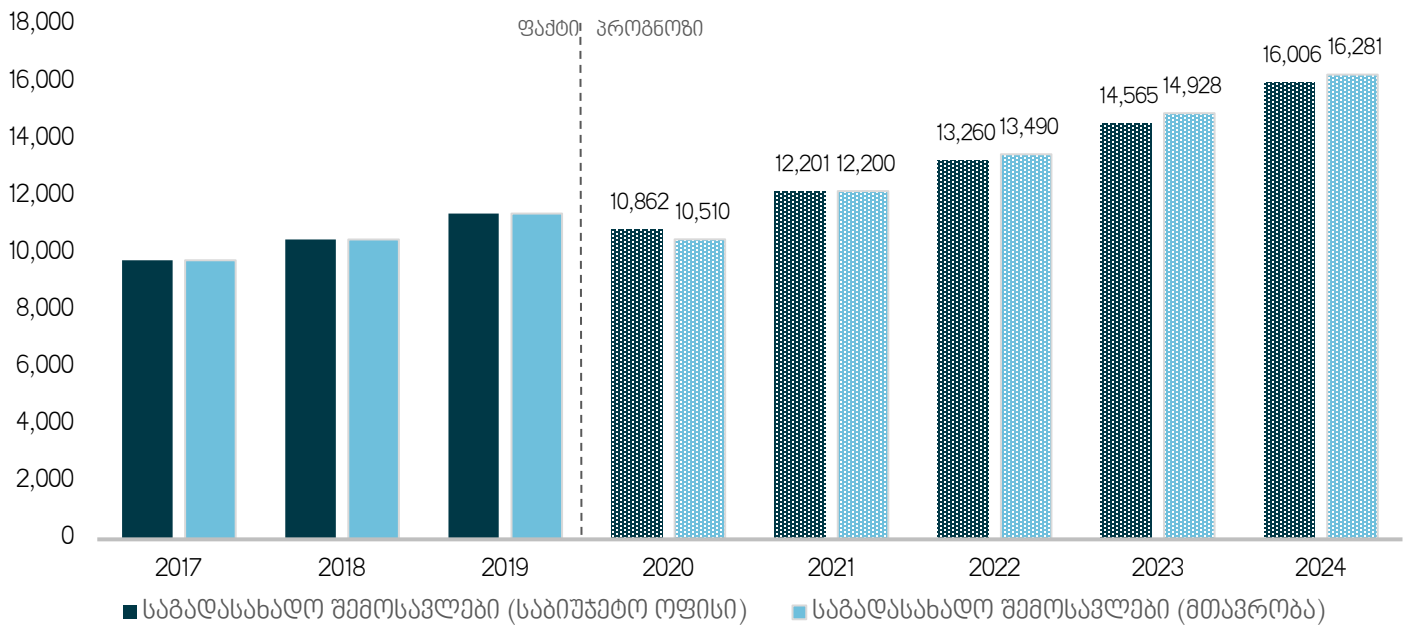

რაც შეეხება მთავრობის საგადასახადო შემოსავლების სტრუქტურას, მოსალოდნელია, რომ პირდაპირი გადასახადების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში 2021 წლისათვის 43% იქნება და საშუალოვადიან პერიოდში ამ დონეზე ნარჩუნდება.

დიაგრამა 12: 2021 წლის საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზი (მთავრობა)

დიაგრამა 13: საგადასახადო შემოსავლები, მშპ-სთან შეფარდება.

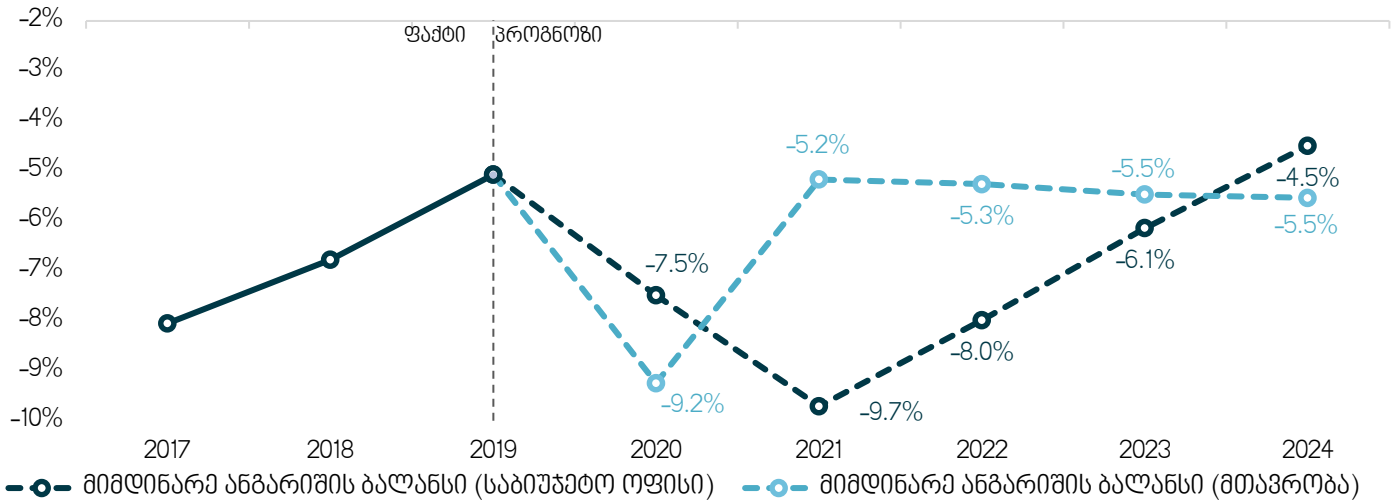

დიაგრამა 14: საგადასახადო შემოსავლები, მილიონი ლარი.

4.საგარეო სექტორი

პარლამენტის საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის საგადასახდელო ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის მოსალოდნელი დეფიციტი მშპ-ის 9.7%-ია, რაც 2.7 პპ-ით აღემატება ოფისის 2020 წლის ოქტომბრის პროგნოზს (7.0%), ხოლო მთავრობის საპროგნოზო მაჩვენებელი მშპ-ის 5.2%-ს შეადგენს. საბიუჯეტო ოფისის შეფასებით მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი 2022 წლიდან გაუმჯობესებას დაიწყებს და საშუალოდ მშპ-ს -7.1%-ის ფარგლებში ჩამოყალიბდება, ხოლო მთავრობის პროგნოზის მიხედვით დეფიციტი 2021 წელს გაუმჯობესების შემდეგ საშუალოგადასახდელო პერიოდში მცირედით გაუარესდება.

საბიუჯეტო ოფისის (თუ 2021 წლის გაუარესებას არ ჩავთვლით) მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მოსალოდნელი კლების მთავარი მამოძრავებელი ძალა შიდა დანაზოგების საპროგნოზო ზრდაა.¹³ მიუხედავად იმისა, რომ საანგარიშო პერიოდში იზრდება მშპ-ში ინვესტიციების წილიც, დანაზოგების ზრდის ტემპი არამხოლოდ აკომპენსირებს ამ ზრდას, არამედ მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გაუმჯობესებასაც უზრუნველყოფს. ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსანიშნავია კერძო დანაზოგების ზრდა.

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი, მშპ-თან შეფარდება.

რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის კომპონენტებს:

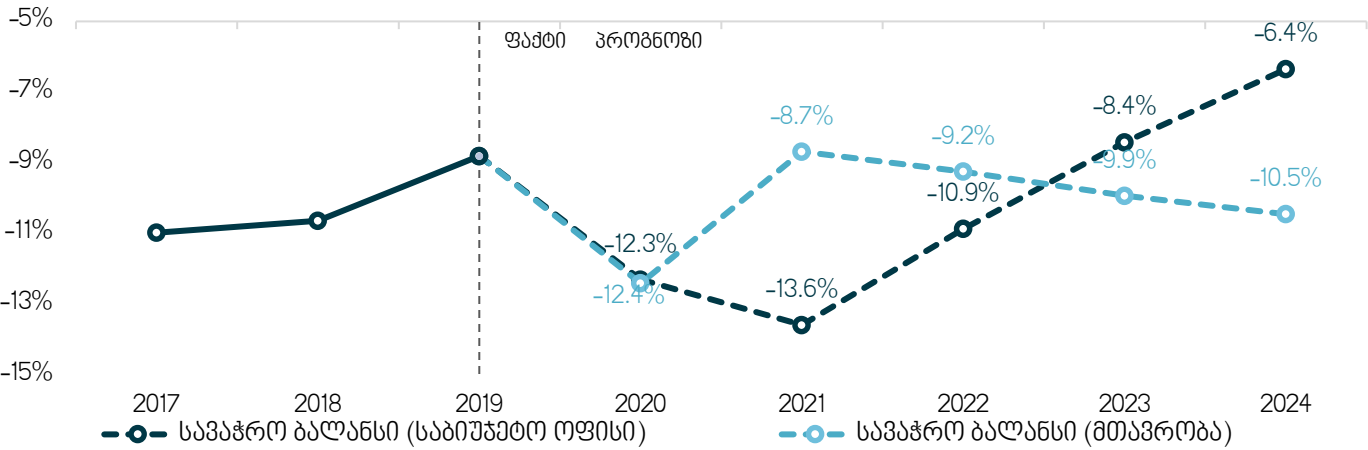
- საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ფორმირების უმნიშვნელოვანესი განმაპირობებელი ფაქტორი სავაჭრო ბალანსის მოსალოდნელი დინამიკაა. Covid-19-ით გამოწვეული, ზემოთ აღწერილი პრობლემებიდან გამომდინარე, 2020 წელს მნიშვნელოვნად შემცირდება ექსპორტის მოცულობა, თუმცა ამავე დროს მნიშვნელოვანი კლებაა მოსალოდნელი იმპორტშიც. უკვე 2021 წლიდან საგარეო აქტივობის გამოცოცხლებაა ნავარაუდები, ყოველივე აქედან გამომდინარე მოსალოდნელია, რომ საგარეო ვაჭრობის მოცულობა მნიშვნელოვნად გაიზრდება და სავაჭრო ბალანსი უმნიშვნელოდ გაუმჯობესდება. საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, სავაჭრო დეფიციტი 2021 წელს მშპ-ის 13.6%-ს მიაღწევს, მთავრობის პროგნოზით კი

¹³ მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი შეგვიძლია განვიხილოთ როგორც მთლიანი ინვესტიციებისა და მთლიანი დანაზოგების სხვაობა - დეფიციტი ნიშნავს, რომ დანაზოგები არაა საკმარისი ინვესტიციების დასაფინანსებლად და ქვეყანა სესხს იღებს დანარჩენი მსოფლიოსგან.

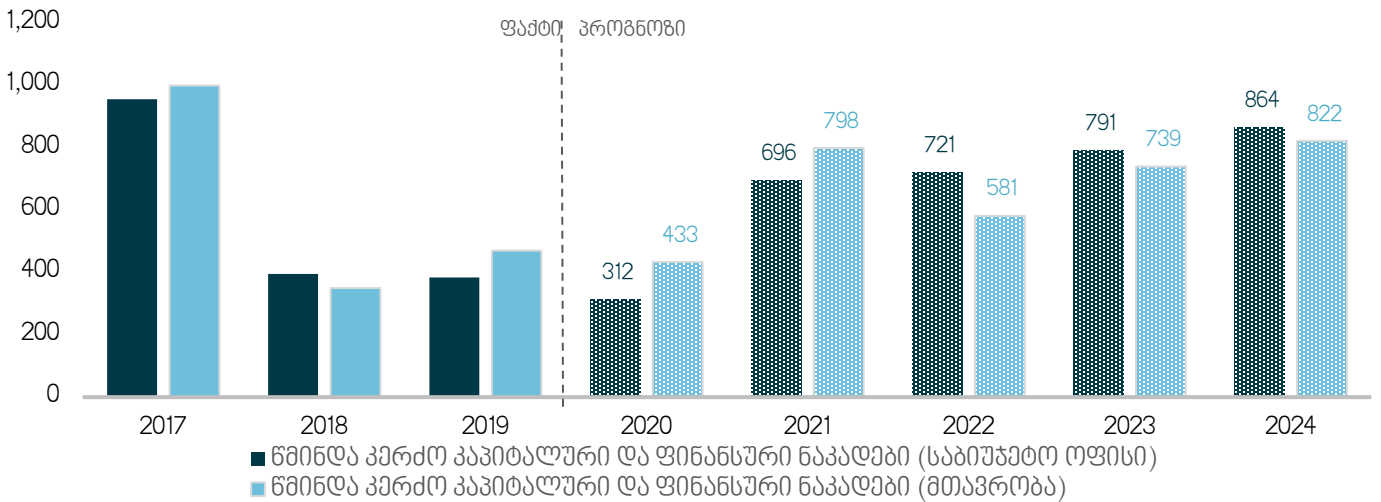
დეფიციტი 8.7% იქნება. საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით მიმდინარე ანგარიში და სავაჭრო ბალანსი საშუალოვადიან პერიოდში გაუმჯობესების ტენდენციით ხასიათდება, რაც ნიშნავს, რომ ქვეყნის შიდა მიწოდება უკეთ უზრუნველყოფს მთლიანი მოთხოვნის დაკმაყოფილებას, თუმცა მთავრობის შეფასებით 2022 წლიდან უმნიშვნელო გაუარესებაა მოსალოდნელი.

- მთავრობის პროგნოზით, 2021 წელს, მიმდინარე ანგარიშის გაუმჯობესების მთავარი წყარო, სავაჭრო დეფიციტი იქნება, ხოლო საბიუჯეტო ოფისის მიხედვით გაუარესების მთავარი წყარო გაზრდილი საინვესტიციო აქტივობის პარალელურად პირველადი შემოსავლების დეფიციტის ზრდა და შედარებით ნაკლები ტემპით გაზრდილი მეორადი შემოსავლებია.

დიაგრამა 16: სავაჭრო ბალანსი, მშპ-სთან შეფარდება.

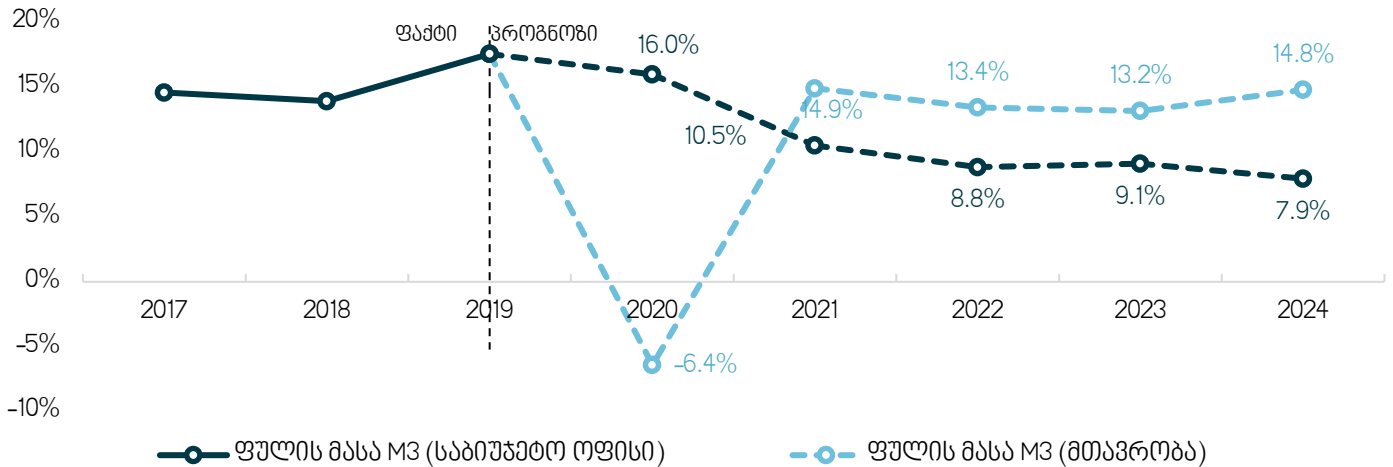
რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების წყაროებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, **2021 წლისთვის წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადების მოსალოდნელი მოცულობა 696 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდება** და საშუალოვადიან პერიოდში გაიზრდება, ხოლო მთავრობის პროგნოზით, წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები 798 მლნ აშშ დოლარი იქნება და 2022 წელს მოსალოდნელია თავდაპირველად კლება, ხოლო შემდეგ წლებში ზრდას ექნება ადგილი.

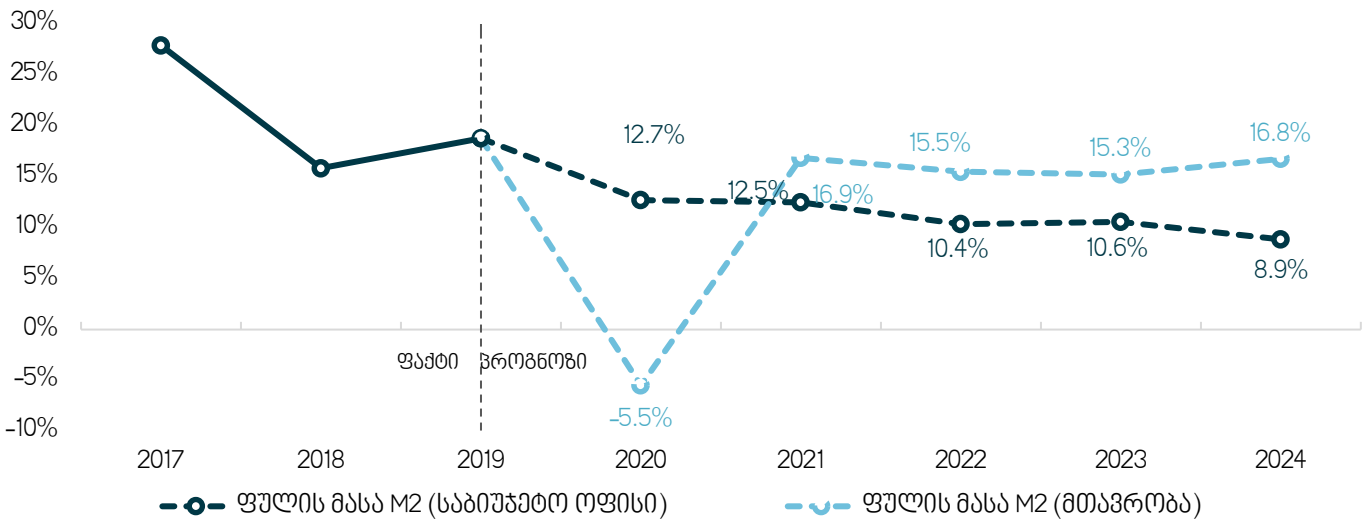
დიაგრამა 17: წმინდა კერძო და კაპიტალური ნაკადები, მლნ აშშ დოლარი.

5. მონეტარული სექტორი

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის ფულის მასა M3 აგრეგატის მოცულობა 31,246 მლნ ლარს გაუტოლდება, ხოლო ზრდის წლიური ტემპი - 10.5%-ს. თავის მხრივ, ფულის მასა M2 აგრეგატის მოსალოდნელი მოცულობა 14,582 მლნ ლარია, ზრდა კი - 12.5%.

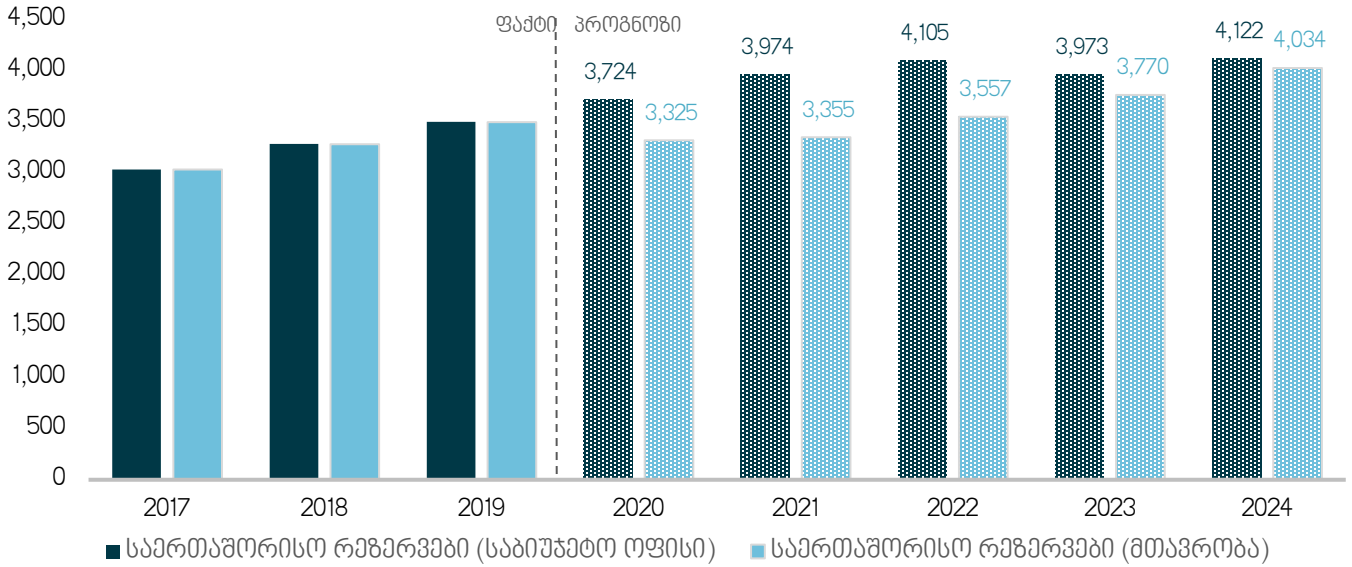

დიაგრამა 18: ფულის მასის M3 ზრდის ტემპი.

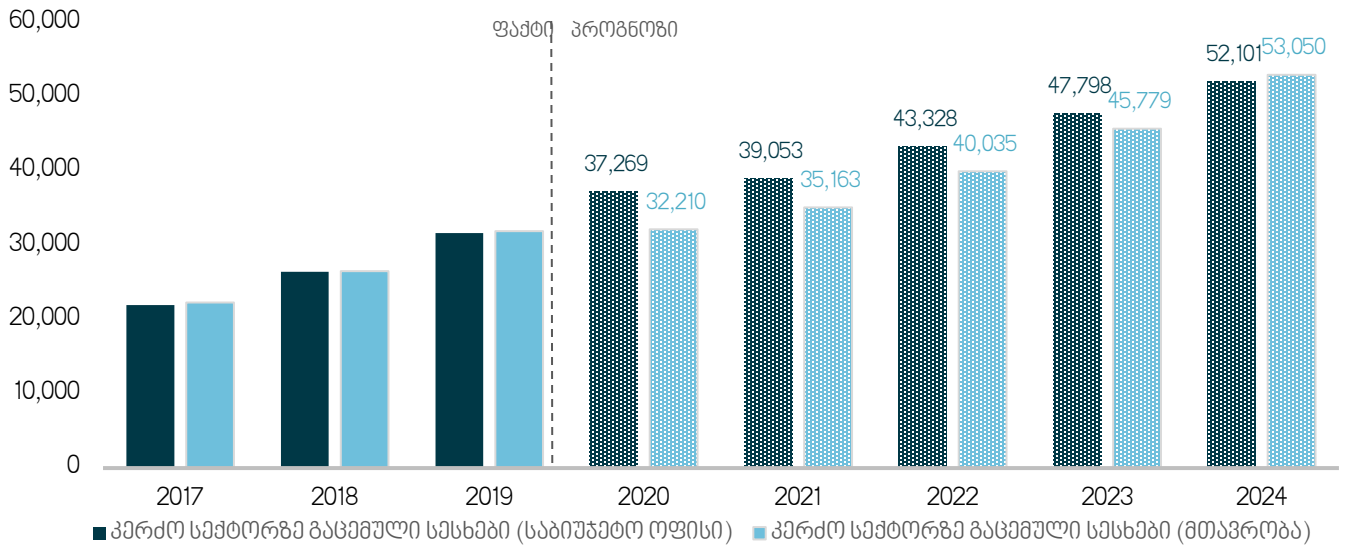
დიაგრამა 19: ფულის მასის M2 ზრდის ტემპი.

საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისათვის მოსალოდნელია საერთაშორისო რეზერვების 6.7%-ით ზრდა. შესაბამისად, 2021 წელს რეზერვების მოცულობა 3,974 მლნ აშშ დოლარს მიაღწევს (4.8 თვის იმპორტის ჯერადი), ხოლო 2021-2024 წლების საშუალო მოცულობა 4,044 მლნ აშშ დოლარია.

დიაგრამა 20: საერთაშორისო რეზერვები, მლნ აშშ დოლარი.

რაც შეეხება კერძო სექტორზე გაცემულ სესხებს, საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზით, 2021 წლისთვის აღნიშნული მაჩვენებელი 39,053 მლნ ლარს მიაღწევს, რაც მეტია სამთავრობო პროგნოზთან შედარებით. აღნიშნული ტენდენცია შენარჩუნდება საშუალოგადაიან პერიოდშიც, გარდა 2024 წლისა. აღსანიშნავია, რომ საბიუჯეტო ოფისის პროგნოზი ითვალისწინებს 2020 წელს შექმნილ ვითარებასა და სესხების გაცემასთან დაკავშირებული სამთავრობო პოლიტიკის შესაძლო ეფექტს.

დიაგრამა 21: კერძო სექტორზე გაცემული სესხები. ნაშთები. მლნ ლარი.

6. მაკროეკონომიკური სცენარები

მაკროეკონომიკური სცენარები წარმოადგენს ეკონომიკის საბაზისო, ყველაზე მეტად მოსალოდნელი სცენარიდან გაუთვალისწინებელი გადახრის შემთხვევაში ქვეყნის ეკონომიკის შესაძლო განვითარების მოდელს.

2020 წლისათვის საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების დაშვებებს შორის ძირითადი განსხვავება კორონა ვირუსის (Covid-19) შესაძლო განვითარებასა და მის მიერ გამოწვეული შედეგების რეალიზაციით არის განპირობებული.

საბაზისო მოდელი უშვებს, რომ საქართველოში ვირუსის გავრცელების ე.წ. „მეორე ტალღა“ მნიშვნელოვანი შეზღუდვების გარეშე გადაივლის 2020 წლის მეოთხე კვარტალში, ხოლო 2021 წლის პირველი კვარტლიდან საქართველოს ეკონომიკა, დანარჩენ მსოფლიოსთან შედარებით სწრაფად დაიწყებს აღდგენას.

თუმცა, თანამედროვე ცვალებადი გარემოდან გამომდინარე შესაძლებელია ეკონომიკის აღდგენას ქონდეს უფრო სწრაფი ე.წ. “V” ტიპის ფორმა ან ასევე მოსალოდნელია ეკონომიკის გამოცოცხლება არც ისე სწრაფი ტემპით მოხდეს. იმის მიხედვით:

- რამდენად **გამწვავდება და გაგრძელდება ეპიდემია** მსოფლიოში;
- შექმნის თუ არა ეს ყველაფერი **ფისკალურ მდგრადობის პრობლემებს** ქვეყნებისთვის და;
- რამდენად **სწრაფად აღდგება ეპიდემიამდელი ეკონომიკური კავშირები და ქცევები**.

შესაძლებელია განვიხილოთ მაკროეკონომიკური განვითარების ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები.

ოპტიმისტური სცენარი, გულისხმობს დაშვებას, რომ მსოფლიოში მიმდინარე კორონა ვირუსით (Covid-19) გამოწვეულ უარყოფით შედეგებს საქართველოში და დანარჩენ მსოფლიოში პიკი ექნება მეოთხე კვარტალში, ხოლო 2021 წლიდან საქართველოს ეკონომიკა დანარჩენ მსოფლიოსთან ერთად სწრაფად დაიწყებს აღდგენას. ამავე სცენარის მიხედვით, როგორც საქართველოში, ისე დანარჩენ მსოფლიოში პანდემიას არ მოჰყვება ფისკალური/ვალის მდგრადობის პრობლემები და მსოფლიო შეინარჩუნებს ჯანსაღ ფისკალურ პოზიციებს. ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, საქართველოში 2021 წლიდან დაიწყება ტურისტული სექტორის გამოცოცხლება, საგარეო მოთხოვნის კიდევ უფრო ზრდა და ეს შეუფერხებლად გაგრძელდება. საშუალოვადიან პერიოდში ოპტიმისტური სცენარი გულისხმობს მუდმივად დადებით შოკს ქვეყანაში და მაღალ ეკონომიკურ ზრდას.

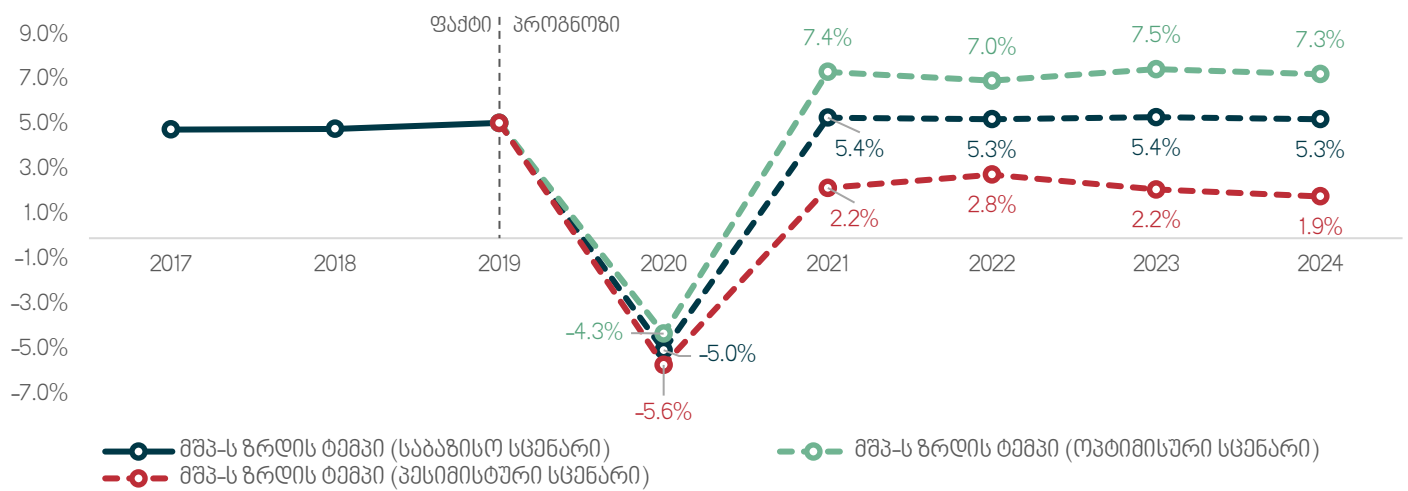
პესიმისტური სცენარი გულისხმობს დაშვებას, რომ 2020 წლის მეოთხე კვარტლიდან ქვეყანაში გამწვავდება ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობა და კვლავ დაწესდება გარკვეული შეზღუდვები და აკრძალვები. ამავე დაშვებით მოსალოდნელია, რომ 2021 წლის პირველ ნახევარში, როგორც მსოფლიოში, ისე საქართველოში კვლავ საჭირო იქნება ვირუსის საწინააღმდეგოდ მიმართული ღონისძიებები. ამ სცენარის მიხედვით 2021 წლიდან მოსალოდნელია, რომ ვალის მიმართ მოწყვლად გარკვეულ ქვეყანათა ჯგუფს შესაძლოა დაუდგეთ ფისკალური მდგრადობის პრობლემები, რაც გამოიწვევს დამატებით საგარეო შოკს და გლობალური მოთხოვნის ნაკლებ ზრდას. პესიმისტური სცენარის მიხედვით, ასევე მოსალოდნელია, რომ ტურისტული ნაკადების გამოცოცხლებას ადგილი ექნება 2021 წლის მეორე ნახევრიდან, თუმცა მისი ტემპები მნიშვნელოვნად ნაკლები იქნება საშუალოვადიან პერიოდში, საბაზისო და ოპტიმისტური სცენარების დაშვებებთან შედარებით. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარი

გულისხმობს დაშვებას, რომ ეკონომიკის აღდგენა ძნელად მისაღწევი იქნება და შემცირებული ეკონომიკური აქტივობების ფონზე შემცირდება ასევე წარმოების პოტენციალიც.

6.1 ძირითადი დაშვებები

საბიუჯეტო ოფისის მაკროეკონომიკური მოდელის (PBOMFM) სხვადასხვა სცენარი ეფუძნება შოკების რეალიზაციის პირობებში ორი ძირითადი მაკროეკონომიკური ინდიკატორის: ინფლაციისა და რეალური მშპ-ის ცვლილებებს. დანარჩენი მაკროეკონომიკური ცვლადების საბაზისო სცენარიდან გადახრები განპირობებულია ინფლაციისა და მშპ-ის ზრდის შოკებით.

რეალური მშპ-ის ზრდის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები წარმოადგენს ზემოთ აღწერილი დაშვებების შესაძლო რეალიზაციის შედეგად საბაზისო სცენარიდან გადახრას.

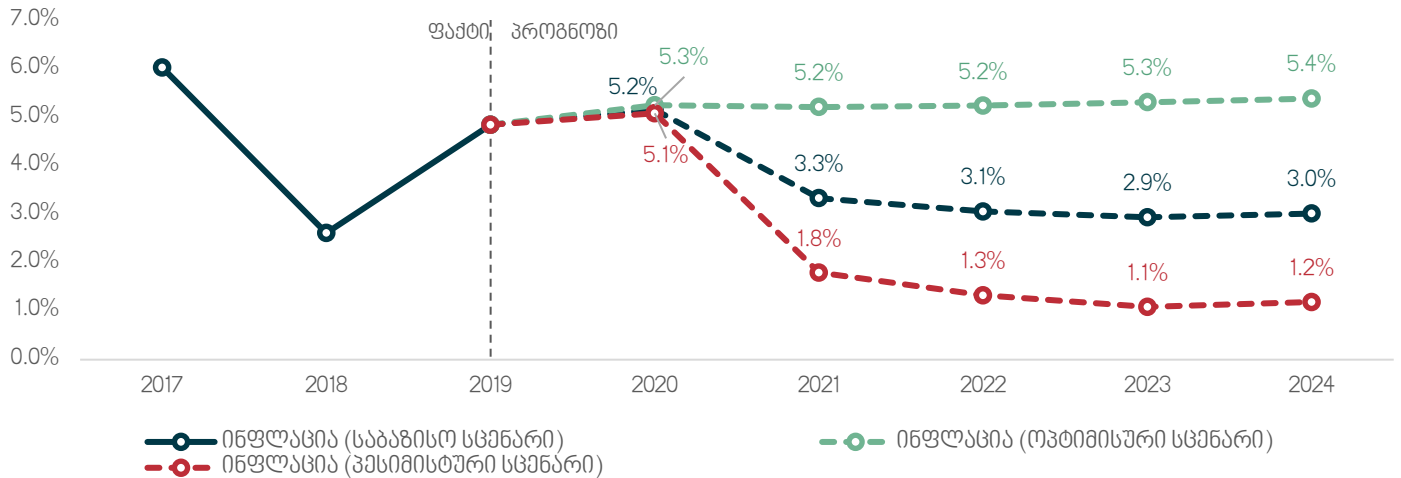
დიაგრამა 4: რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

მაკროეკონომიკური სცენარები ეფუძნება დაშვებას, რომ, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში პერმანენტულად დადებითი შოკები რეალიზდება, ხოლო, უარყოფითი სცენარის დროს, ყოველ წელს საბაზისო სცენართან შედარებით ეკონომიკური განვითარების უარყოფითი ტენდენციებია მოსალოდნელი.

ამ დაშვებების გათვალისწინებით, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2021-2024 წლებში ეკონომიკის საშუალო რეალური ზრდის ტემპი 7.3% იქნება, ხოლო პესიმისტურის შემთხვევაში - 2.3%.

რაც შეეხება სამომხმარებლო ფასების ინფლაციას, მისი ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები ითვალისწინებს წლების განმავლობაში ინფლაციის ტენდენციებს ეკონომიკური ზრდისა და შენელებისას; აგრეთვე - ინფლაციის საპროგნოზო მოდელის შეფასების შეცდომას.

ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ინფლაცია მუდმივად გადააჭარბებს საბაზისო სცენარს (საშუალოდ 5.3%), ხოლო პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში ინფლაცია 2%-ზე ნაკლები იქნება (საშუალოდ 1.4%).

დიაგრამა 5: ინფლაცია, (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რეალური მშპ-ისა და ინფლაციის ოპტიმისტური სცენარების კომბინაცია წარმოადგენს მთლიანი მოდელის ოპტიმისტური სცენარის საფუძველს, ხოლო პესიმისტური სცენარების კომბინაცია ეკონომიკური განვითარების პესიმისტური სცენარის ბაზისია.

მოდელი ეყრდნობა დაშვებას, რომ მნიშვნელოვანი მაკროეკონომიკური შოკები, პირველ რიგში, სწორედ ამ ორ ინდიკატორზე მოახდენს გავლენას. თავის მხრივ, რეალური მშპ-ის ზრდა და ინფლაცია გავლენას ახდენს ერთმანეთზე, რაც აგრეთვე ეკონომიკური შინაარსის მატარებელია.

საბაზისო სცენართან შედარებით მაღალი ეკონომიკური ზრდა ნიშნავს საბაზისო სცენართან შედარებით გაზრდილ ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გაზრდილ ფასებს, ხოლო ეკონომიკის ზრდის მუდმივი დაბალი ტემპი ერთობლივი მოთხოვნის და, შესაბამისად, ფასების კლებას განაპირობებს. თავის მხრივ, საბაზისო სცენართან შედარებით, მაღალი და სტაბილური ინფლაცია ხელს უწყობს მოხმარების სტიმულირებას, რაც ზრდის ერთობლივ მოთხოვნას და, შესაბამისად, გამოშვებას, ხოლო დაბალი ინფლაცია დაზოგვის სტიმულებს ქმნის და საშუალოვადიან პერიოდში მოთხოვნას ამცირებს.

პესიმისტური და ოპტიმისტური სცენარები აგებულია იმ დაშვებით, რომ მთავრობის ხარჯვითი პოლიტიკა წარიმართება ისე, როგორც მთავრობის მიერ წარმოდგენილ ოპტიმისტურ და პესიმისტურ სცენარებშია ასახული. საბიუჯეტო ოფისის ოპტიმისტური სცენარი მოიცავს მთავრობის ოპტიმისტურ ხარჯვით პოლიტიკას, ხოლო პესიმისტურ სცენარში მთავრობის პესიმისტური სცენარით გათვალისწინებული ხარჯვითი პოლიტიკაა გათვალისწინებული¹⁴.

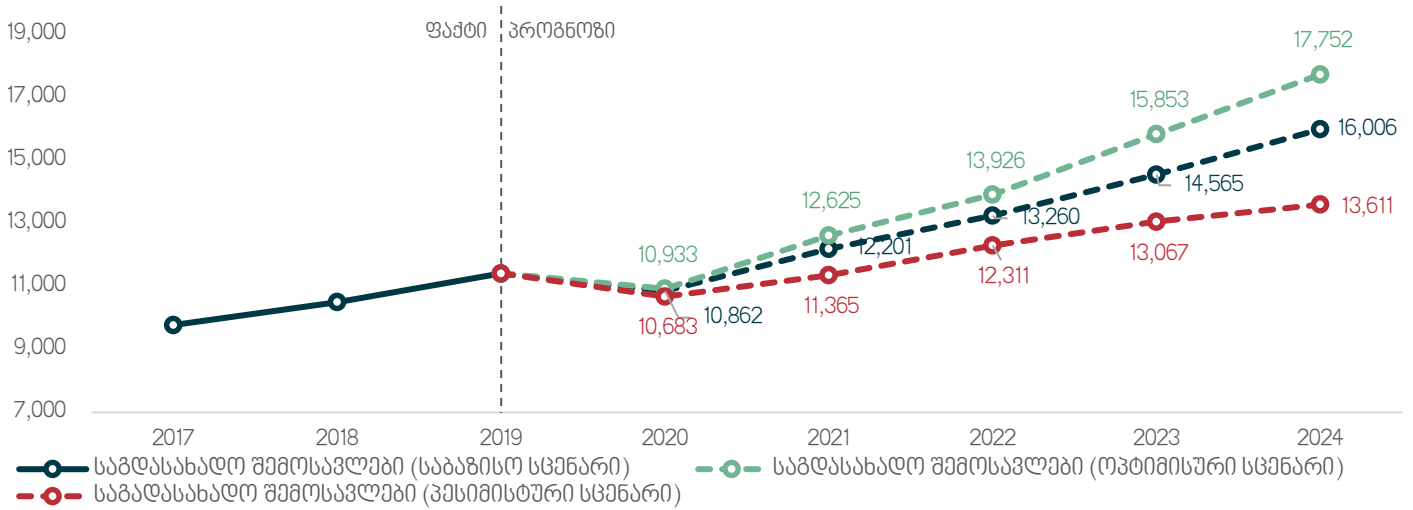
6.2 ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები

რაც შეეხება ეკონომიკურ სცენარებს სექტორების მიხედვით:

მაღალი ეკონომიკური ზრდა და ფასების მაღალი დონე განაპირობებს იმას, რომ საბაზისო სცენართან შედარებით იზრდება გადასახადების დასაბეგრი ბაზა და, შესაბამისად, ბიუჯეტში მობილიზებული გადასახადები, ხოლო უარყოფითი სცენარის განვითარების შემთხვევაში

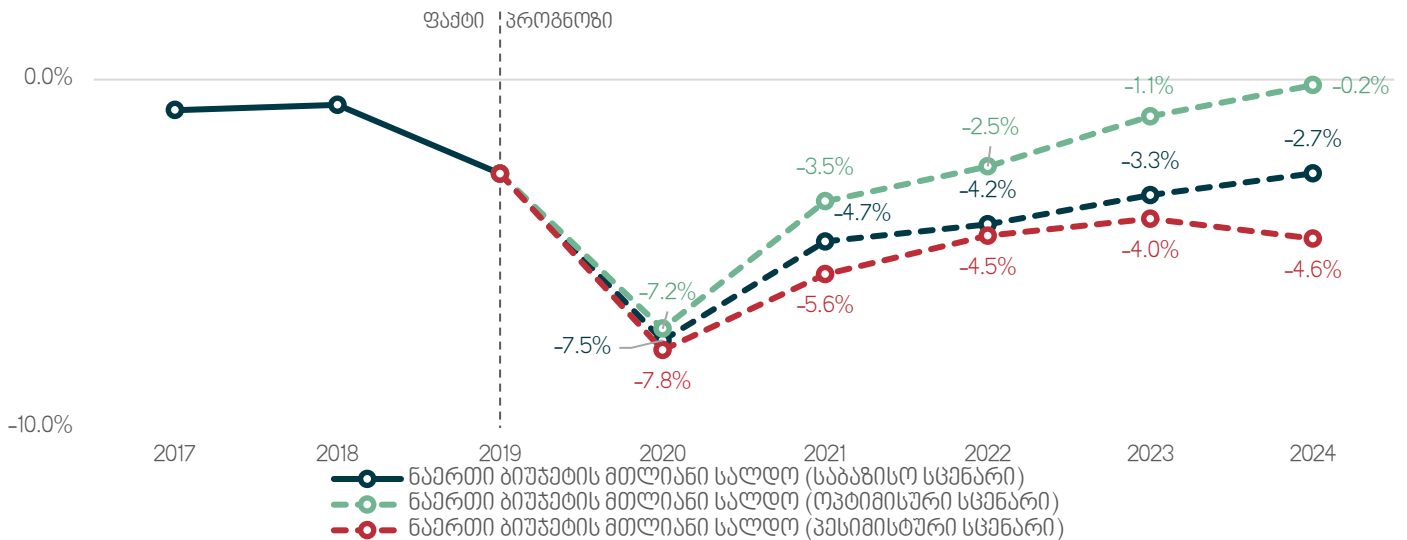
¹⁴ „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის გადამუშავებული ვარიანტი თანდართული მასალებით <http://parliament.ge/ge/ajax/downloadFile/142890/07-2.525> გადამუშავებული

მოსალოდნელია, რომ გადასახადების მოცულობა საბაზისო პროგნოზთან შედარებით შემცირდება.

დიაგრამა 6: საგადასახადო შემოსავლები (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ასევე აღსანიშნავია, რომ განსხვავებულ საგადასახადო შემოსავლების პროგნოზთან ერთად, ხარჯებში გათვალისწინებულია მთავრობის მიერ წარმოდგენილი შესაბამისი ოპტიმისტურ და პესიმისტურ სცენარებში ასახული ხარჯების მოცულობები. ეს ყოველივე პირდაპირ აისახება ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტის ცვლილებაზე, რომელიც განსხვავდება როგორც საბიუჯეტო ოფისის საბაზისო პროგნოზებისაგან, ისე მთავრობის ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარებისაგან (იხ დანართები 6,7).

დიაგრამა 7: ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით მოსალოდნელია, რომ ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო 2021 წელს შენარჩუნდება 3%-იან ნიშნულზე მაღლა და მხოლოდ 2022 წელს ჩამოცდება ამ ნიშნულს. შემდგომში თანდათან შემცირდება, თუმცა 2024 წლისათვის მისი მშპ-

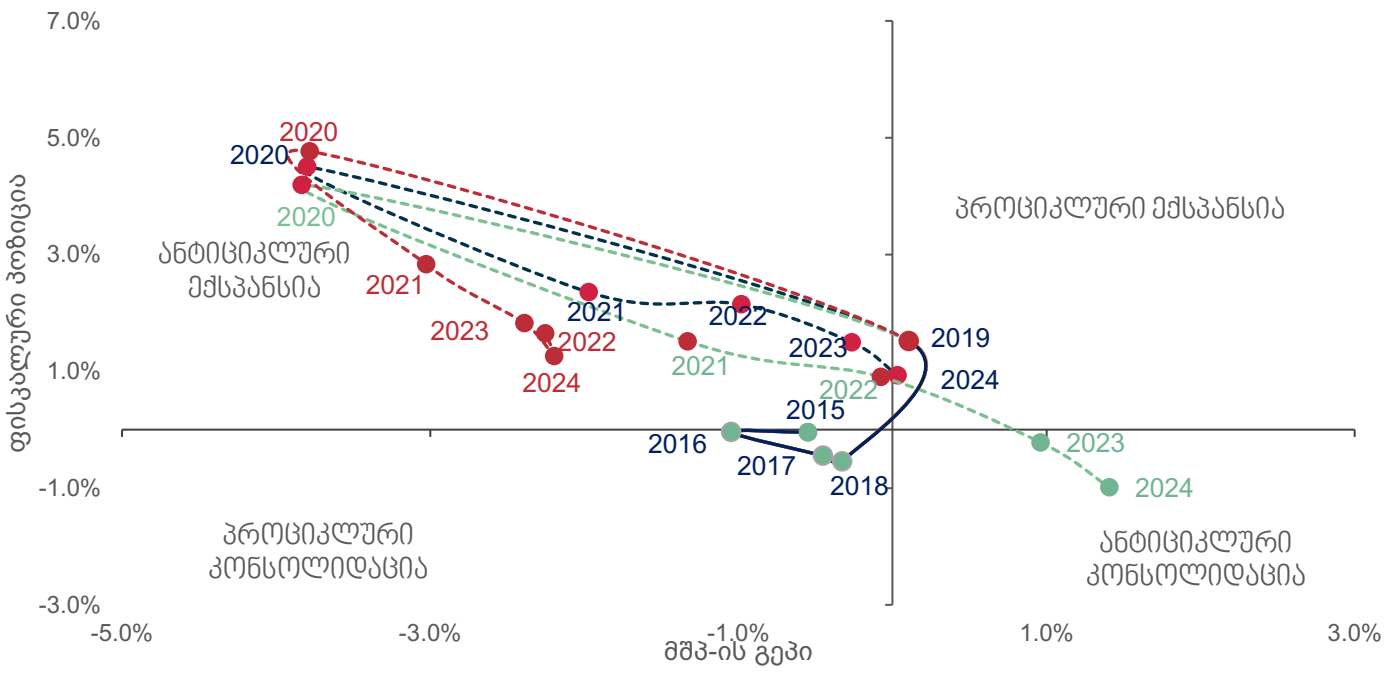
სთან შეფარდება კვლავ უარყოფითი იქნება (-0.2%). რაც შეეხება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტს საშუალოვადიან პერიოდში 2021 წლისათვის -3.8%-ს გაუტოლდება, ხოლო 2022 წლიდან შემცირებას დაიწყებს და მუდმივად 3%-ის ქვემოთ იქნება.

მეორე მხრივ, პესიმისტური სცენარის განვითარების შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ 2020 წლის შემდეგ მთლიანი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში ნაერთი ბიუჯეტის უარყოფითი მთლიანი სალდო მუდმივად 3%-ზე მეტი იქნება და 2021-2024 წლებში საშუალოდ -4.7%-ს გაუტოლდება. იგივე ტენდენცია ექნება ერთიანი ბიუჯეტის დეფიციტსაც, იგი 2020 წლიდან შემცირებას დაიწყებს, თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში მუდმივად მშპ-ს 3.0%-ზე მეტი შენარჩუნდება.

აგრეთვე, მნიშვნელოვანია თუ რა მიმართულების იქნება არსებული ფისკალური პოლიტიკა ხარჯების, მთავრობის სხვადასხვა სცენარის შესაბამისად, ცვლილების დაშვების პირობებში: ეკონომიკური ციკლების დაბალანსებისა და შესუსტების (ანტიციკლური), თუ პირიქით - გაძლიერების (პროციკლური).

ოპტიმისტური სცენარის თანახმად, ფისკალური პოზიცია (ბიუჯეტის ციკლურად კორექტირებული პირველადი მთლიანი სალდო უარყოფითი ნიშნით) 2020-2022 წლებში დადებითი იქნება (ექსპანსია), რაც ეკონომიკის შენელებისას მისი სტიმულირების ანტიციკლურ პრაქტიკას შეესაბამება. 2023-2024 წლებში ფისკალური პოზიცია უარყოფითია, რაც ნიშნავს, რომ ადგილი აქვს მთავრობის მხრიდან ეკონომიკის შეკავებას (კონსოლიდაცია). აღნიშნულ პერიოდში ეკონომიკა პოტენციურზე მეტად ძლიერდება და მთავრობის აღნიშნული ფისკალური პოლიტიკა კვლავ ციკლის საწინააღმდეგოდ მოქმედებს, ანუ ადგილი აქვს ანტიციკლურ კონსოლიდაციას.

რაც შეეხება პესიმისტურ სცენარს, ფისკალური პოზიცია დადებითია მთელი საშუალოვადიანი პერიოდის განმავლობაში (ექსპანსია). შესაბამისად, ფისკალური პოლიტიკა ანტიციკლურია ეკონომიკის შენელებისას 2020-2024 წლებში. ამ პერიოდში მთავრობის მხრიდან ადგილი აქვს ანტიციკლურ ექსპანსიას.

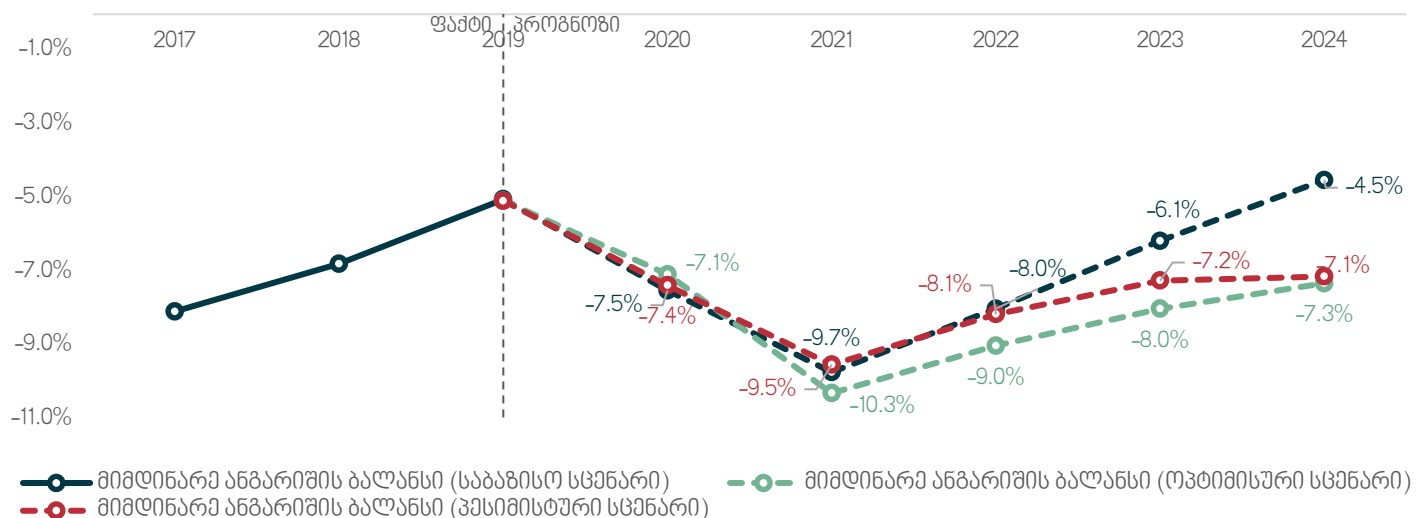

დიაგრამა 8: ფისკალური პოზიცია (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარები).

რაც შეეხება საგარეო სექტორს, ოპტიმისტური სცენარის შემთხვევაში, 2020 წელს ნაკლები რეცესიის პირობებში მოსალოდნელია როგორც ექსპორტის, ასევე - იმპორტის შედარებით ნაკლები შემცირება, თუმცა 2021 წლიდან მნიშვნელოვანი ეკონომიკური გამოცოცხლების ფონზე, რომელიც წარმართული იქნება აბსორბციის მაღალი წილით, საგარეო ვაჭრობის მაღალი ზრდის ტემპში იმპორტს მნიშვნელოვანი წვლილი ექნება, რაც საბაზისო სცენართან შედარებით გააუარესებს სავაჭრო ბალანსს. ამავე დროს, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება საგადასახდელო ბალანსის სხვადასხვა კომპონენტიც, რაც აისახება როგორც მიმდინარე ანგარიშის, ასევე - კაპიტალის და ფინანსური ანგარიშის სტრუქტურაზე.

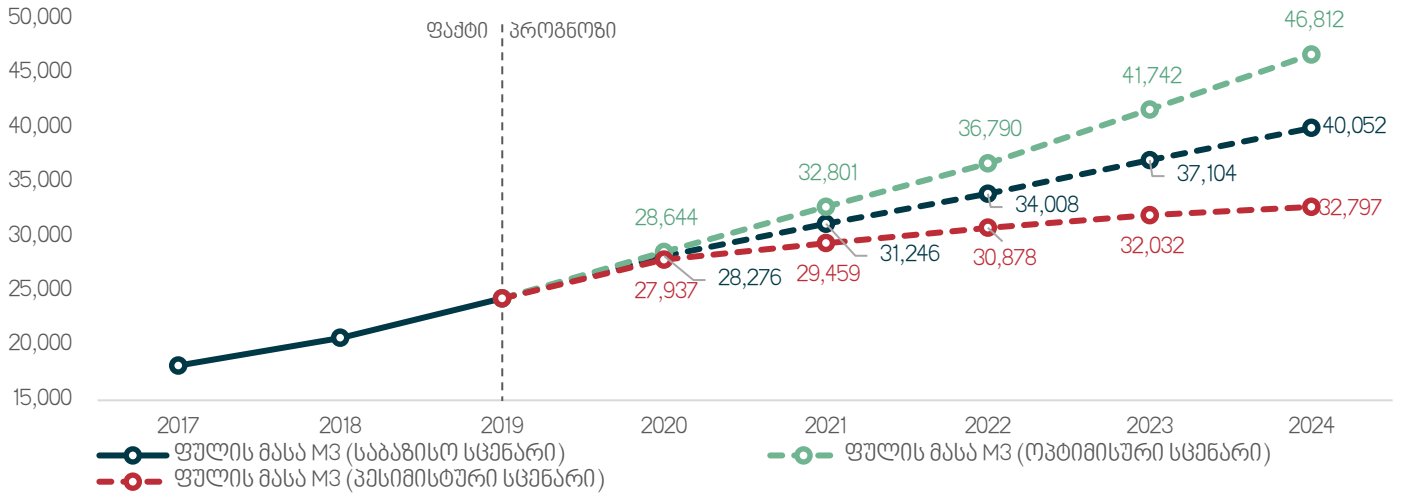
პესიმიტური სცენარის განვითარება და ეკონომიკური აქტივობის შემცირება უკავშირდება საგარეო ვაჭრობის შემცირებას და, აგრეთვე, საგადასახდელო ბალანსის განსხვავებულ სტრუქტურას.

დიაგრამა 9: მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (საბაზო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

აღსანიშნავია, რომ ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარების პირობებში 2020 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი ერთმანეთისაგან მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება, ამასთან ორივე სცენარი ითვალისწინებს დეფიციტის მნიშვნელოვან ზრდას 2021 წლისთვის, ხოლო შემდეგ პერიოდულ შემცირებას. 2024 წლისთვის ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარების მიხედვით, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შეფარდება მშპ-სთან შესაბამისად -7.3% და -7.1% იქნება.

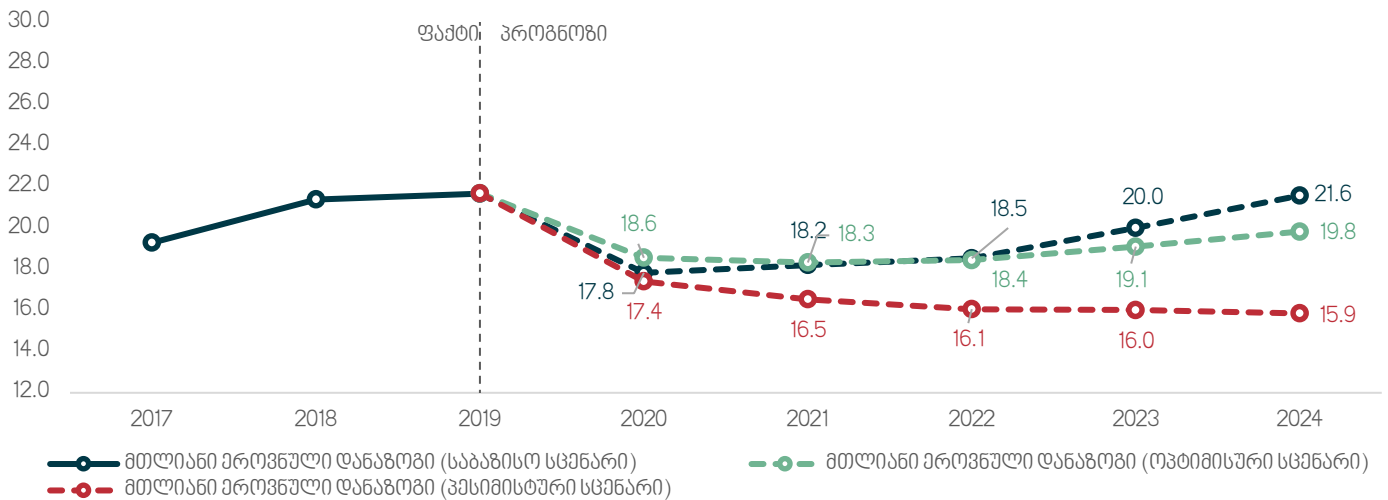
მონეტარული სექტორის აქტივობაც პირდაპირაა დაკავშირებული ეკონომიკური განვითარების ტენდენციებთან: მაღალი აქტივობის პირობებში მოსალოდნელია, რომ გაიზრდება მიმოქცევაში არსებული ფული, აგრეთვე, ეროვნული ბანკისა და სხვა დეპოზიტური კორპორაციების საშინაო და უცხოური აქტივები. თავის მხრივ, პესიმიტური სცენარის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ ეროვნული ბანკისა და კომერციული ბანკების როგორც აქტივები, ასევე - პასივები საბაზისო სცენართან შედარებით დაიკლებს.

დიაგრამა 10: ფულის მასა M3 (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის პირობებში M3 ფულის მასის ოდენობა ყოველთვის აჭარბებს საბაზისო სცენარის შესაბამის მაჩვენებელს, ხოლო პესიმიტური სცენარის შემთხვევაში M3 აგრეგატის მოცულობა ეკონომიკაში შემცირდება.

ეკონომიკაში არსებული ტენდენციების გათვალისწინებით, მოსალოდნელია, რომ შეიცვლება როგორც შიდა ეკონომიკური აქტივობების სტრუქტურა და მიმართულებები, ასევე - საგარეო სექტორის ტენდენციებიც. ამ ყოველივეს კომპლექსურად აღწერისთვის მნიშვნელოვანია, თუ როგორ შეიცვლება ქვეყნის მთლიანი დანაზოგი.

დიაგრამა 11: მთლიანი ეროვნული დანაზოგი, % მშპ-სთან (საბაზისო, ოპტიმისტური და პესიმიტური სცენარები).

ოპტიმისტური სცენარის მიხედვით, 2020-21 წელს ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგები მაინც მცირდება, თუმცა 2022 წელს მთლიანი დანაზოგების¹⁵ ზრდის მთავარი წყარო, საგარეო დანაზოგი (მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი) იქნება. 2022-2024 წლებში საბაზისო

¹⁵ მთლიანი დანაზოგი არის ქვეყნის შიდა (მთლიანი ეროვნული) დანაზოგისა და მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის სხვაობა

სცენართან შედარებით მნიშვნელოვნად გაზრდილი ინვესტიციების დაფინანსებისათვის მთლიანი დანაზოგის ფორმირების მთავარი წყარო კვლავ უარყოფითი მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი იქნება, რომელიც აღემატება საბაზისო მაჩვენებელს.

თავის მხრივ, პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში, რომელიც ნაკლებ საბიუჯეტო შემოსავლებს (შესაბამისად ნაკლებ სამთავრობო დანაზოგს) და ნაკლებ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტს (შესაბამისად ნაკლებ საგარეო დანაზოგს) გულისხმობს, 2020 წლისათვის ეროვნული დანაზოგი საბაზისო სცენართან შედარებით კიდევ უფრო მცირდება. საშუალოვადიან პერიოდში პესიმისტური სცენარის შემთხვევაში დანაზოგების ძირითადი წყარო კვლავ საგარეო დანაზოგებია, რაც გულისხმობს იმას რომ მთლიანი დანაზოგის ფორმირებისათვის მნიშვნელოვანი ხდება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ზრდა და იგი ინვესტიციების მნიშვნელოვანი წყარო ხდება.

დანართი 1: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (საბაზისო სცენარი)¹⁶

	2017 ფაქტი	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 PBO მოსალოდნელი	2021 PBO პროგნოზი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	4.9%	5.1%	-5.0%	5.4%	5.3%	5.4%	5.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.0%	2.6%	4.9%	5.2%	3.3%	3.1%	2.9%	3.0%
მშპ დეფლატორი	8.4%	4.3%	6.4%	5.3%	3.8%	4.0%	3.9%	4.1%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	40,762	44,599	50,002	49,968	54,666	59,862	65,609	71,881
მილიონი აშშ დოლარი	16,277	17,581	17,683	16,094	17,638	19,777	21,920	23,879
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	10,934	11,968	13,429	13,444	14,708	16,106	17,652	19,339
დოლარი	4,366	4,718	4,749	4,330	4,745	5,321	5,897	6,424
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	111.0	110.6	108.9	112.3	113.6	110.9	108.4	106.3
მოხმარება	83.7	82.5	82.1	87.0	85.7	84.3	82.3	80.3
კერძო	75.9	75.2	75.2	79.6	79.0	77.5	75.6	73.9
სახელმწიფო	7.8	7.3	6.9	7.4	6.7	6.8	6.7	6.4
ინვესტიციები	27.3	28.1	26.8	25.4	28.0	26.5	26.1	26.1
კერძო	21.6	21.7	18.9	18.3	20.2	20.3	20.4	20.6
სახელმწიფო	5.7	6.4	7.9	7.0	7.8	6.3	5.7	5.4
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	19.3	21.4	21.7	17.8	18.2	18.5	20.0	21.6
კერძო	15.1	16.2	16.9	18.6	15.5	16.8	18.0	19.2
სახელმწიფო	4.2	5.2	4.8	-0.7	2.7	1.7	2.0	2.4
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	10,921	11,822	12,907	12,583	13,755	14,906	16,239	17,679
საგადასახადო შემოსავლები	9,779	10,506	11,418	10,862	12,201	13,260	14,565	16,006
პირდაპირი გადასახადები	4,134	4,540	4,593	4,480	5,065	5,539	6,206	6,946
არაპირდაპირი გადასახადები	5,645	5,966	6,825	6,381	7,136	7,721	8,359	9,060
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,508	12,351	14,466	16,477	16,547	17,646	18,666	19,864
მიმდინარე ხარჯები	9,194	9,493	10,519	12,956	12,281	13,896	14,916	15,964
კაპიტალური ხარჯები	2,314	2,858	3,947	3,521	4,266	3,750	3,750	3,900
საოპერაციო სალდო	1,727	2,329	2,388	-373	1,474	1,010	1,323	1,715

¹⁶ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ კანონის პროექტის გადამუშავებულ ვარიანტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებიდან.

მთლიანი სალდო	-358	-323	-1,353	-3,744	-2,542	-2,490	-2,177	-1,935
მთვარობის ვალი	16,063	17,349	20,577	29,216	29,588	31,394	33,615	35,770
საგარეო	13,199	14,098	15,750	23,244	22,655	23,030	23,822	24,547
საშინაო	2,863	3,251	4,827	5,971	6,933	8,363	9,793	11,223
ფისკალური ბალანსი	-1,242	-955	-1,464	-3,834	-2,652	-2,625	-2,312	-2,070
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-219.9	-305.4	-1,297	-3,733	-2,694	-2,458	-2,148	-1,904
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.8%	26.5%	25.8%	25.2%	25.2%	24.9%	24.8%	24.6%
საგადასახადო შემოსავლები	24.0%	23.6%	22.8%	21.7%	22.3%	22.2%	22.2%	22.3%
პირდაპირი გადასახადები	10.1%	10.2%	9.2%	9.0%	9.3%	9.3%	9.5%	9.7%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.8%	13.4%	13.6%	12.8%	13.1%	12.9%	12.7%	12.6%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	28.2%	27.7%	28.9%	33.0%	30.3%	29.5%	28.5%	27.6%
მიმდინარე ხარჯები	22.6%	21.3%	21.0%	25.9%	22.5%	23.2%	22.7%	22.2%
კაპიტალური ხარჯები	5.7%	6.4%	7.9%	7.0%	7.8%	6.3%	5.7%	5.4%
საოპერაციო სალდო	4.2%	5.2%	4.8%	-0.7%	2.7%	1.7%	2.0%	2.4%
მთლიანი სალდო	-0.9%	-0.7%	-2.7%	-7.5%	-4.7%	-4.2%	-3.3%	-2.7%
მთვარობის ვალი	39.4%	38.9%	41.2%	58.5%	54.1%	52.4%	51.2%	49.8%
საგარეო	32.4%	31.6%	31.5%	46.5%	41.4%	38.5%	36.3%	34.1%
საშინაო	7.0%	7.3%	9.7%	12.0%	12.7%	14.0%	14.9%	15.6%
ფისკალური ბალანსი	-3.0%	-2.1%	-2.9%	-7.7%	-4.9%	-4.4%	-3.5%	-2.9%
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-0.5%	-0.7%	-2.6%	-7.5%	-4.9%	-4.1%	-3.3%	-2.6%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	4.3%	-0.4%	-0.7%	2.3%	1.7%	1.4%	1.0%	0.8%
წმინდა საშინაო აქტივები	40.3%	46.9%	49.5%	54.3%	55.5%	55.4%	55.6%	54.9%
ფართო ფული M3	44.7%	46.5%	48.8%	56.6%	57.2%	56.8%	56.6%	55.7%
ფართო ფული M2	20.5%	21.7%	23.0%	25.9%	26.7%	26.9%	27.1%	27.0%

საგარეო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-8.1%	-6.8%	-5.0%	-7.5%	-9.7%	-8.0%	-6.1%	-4.5%
სავაჭრო ბალანსი	-11.0%	-10.6%	-8.8%	-12.3%	-13.6%	-10.9%	-8.4%	-6.4%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,039.0	3,289.8	3,505.8	3,724.1	3,973.6	4,105.1	3,973.5	4,122.4
იმპორტის ჯერადი	3.9	3.7	3.8	5.3	4.8	4.5	4.0	3.8

წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	954.8	395.0	383.8	312.5	696.0	720.7	790.8	863.7
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

დანართი 2: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებისთვის (ოპტიმისტური სცენარი)¹⁷

	2017 ფაქტი	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 PBO მოსალოდნელი	2021 PBO პროგნოზი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	4.9%	5.1%	-4.3%	7.4%	7.0%	7.5%	7.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.0%	2.6%	4.9%	5.2%	5.2%	5.2%	5.3%	5.4%
მშპ დეფლატორი	8.4%	4.3%	6.4%	5.7%	5.5%	5.4%	5.9%	6.1%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	40,762	44,599	50,002	50,618	57,386	64,759	73,811	84,013
მილიონი აშშ დოლარი	16,277	17,581	17,683	16,376	19,182	21,691	25,103	28,771
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	10,934	11,968	13,429	13,619	15,439	17,423	19,859	22,603
დოლარი	4,366	4,718	4,749	4,406	5,161	5,836	6,754	7,741
	% მშპ-სთან							
აბსორბცია	111.0	110.6	108.9	111.8	113.8	111.6	109.8	108.4
მოხმარება	83.7	82.5	82.1	86.2	85.1	84.2	82.7	81.3
კერძო	75.9	75.2	75.2	78.9	78.7	77.9	76.8	75.8
სახელმწიფო	7.8	7.3	6.9	7.3	6.4	6.3	5.9	5.5
ინვესტიციები	27.3	28.1	26.8	25.6	28.6	27.4	27.1	27.1
კერძო	21.6	21.7	18.9	18.7	21.2	21.6	22.0	22.4
სახელმწიფო	5.7	6.4	7.9	7.0	7.4	5.8	5.1	4.6
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	19.3	21.4	21.7	18.6	18.3	18.4	19.1	19.8
კერძო	15.1	16.2	16.9	19.1	14.8	15.5	15.4	15.6
სახელმწიფო	4.2	5.2	4.8	-0.5	3.5	2.9	3.7	4.2
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	10,921	11,822	12,907	12,703	14,289	15,781	17,636	19,480
საგადასახადო შემოსავლები	9,779	10,506	11,418	10,933	12,625	13,926	15,853	17,752
პირდაპირი გადასახადები	4,134	4,540	4,593	4,533	5,336	5,840	6,705	7,680
არაპირდაპირი გადასახადები	5,645	5,966	6,825	6,400	7,289	8,086	9,148	10,072
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,508	12,351	14,466	16,477	16,547	17,646	18,666	19,864

¹⁷ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ კანონის პროექტის გადამუშავებულ ვარიანტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მანჯვენებლებიდან.

მიმდინარე ხარჯები	9,194	9,493	10,519	12,956	12,281	13,896	14,916	15,964
კაპიტალური ხარჯები	2,314	2,858	3,947	3,521	4,266	3,750	3,750	3,900
საოპერაციო სალდო	1,727	2,329	2,388	-253	2,008	1,885	2,720	3,516
მთლიანი სალდო	-358	-323	-1,353	-3,624	-2,008	-1,615	-780	-134
მთავრობის ვალი	16,063	17,349	20,577	28,129	28,441	31,298	32,854	35,142
საგარეო	13,199	14,098	15,750	22,157	21,508	22,934	23,061	23,919
საშინაო	2,863	3,251	4,827	5,971	6,933	8,363	9,793	11,223
ფისკალური ბალანსი	-1,242	-955	-1,464	-3,714	-2,118	-1,750	-915	-269
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-220	-305	-1,297	-3,613	-2,160	-1,583	-751	-103
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.8%	26.5%	25.8%	25.1%	24.9%	24.4%	23.9%	23.2%
საგადასახადო შემოსავლები	24.0%	23.6%	22.8%	21.6%	22.0%	21.5%	21.5%	21.1%
პირდაპირი გადასახადები	10.1%	10.2%	9.2%	9.0%	9.3%	9.0%	9.1%	9.1%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.8%	13.4%	13.6%	12.6%	12.7%	12.5%	12.4%	12.0%
ხარჯები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	28.2%	27.7%	28.9%	32.6%	28.8%	27.2%	25.3%	23.6%
მიმდინარე ხარჯები	22.6%	21.3%	21.0%	25.6%	21.4%	21.5%	20.2%	19.0%
კაპიტალური ხარჯები	5.7%	6.4%	7.9%	7.0%	7.4%	5.8%	5.1%	4.6%
საოპერაციო სალდო	4.2%	5.2%	4.8%	-0.5%	3.5%	2.9%	3.7%	4.2%
მთლიანი სალდო	-0.9%	-0.7%	-2.7%	-7.2%	-3.5%	-2.5%	-1.1%	-0.2%
მთავრობის ვალი	39.4%	38.9%	41.2%	55.6%	49.6%	48.3%	44.5%	41.8%
საგარეო	32.4%	31.6%	31.5%	43.8%	37.5%	35.4%	31.2%	28.5%
საშინაო	7.0%	7.3%	9.7%	11.8%	12.1%	12.9%	13.3%	13.4%
ფისკალური ბალანსი	-3.0%	-2.1%	-2.9%	-7.3%	-3.7%	-2.7%	-1.2%	-0.3%
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-0.5%	-0.7%	-2.6%	-7.1%	-3.8%	-2.4%	-1.0%	-0.1%

მონეტარული სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

წმინდა უცხოური აქტივები	4.3%	-0.4%	-0.7%	2.5%	1.9%	1.9%	1.6%	1.4%
წმინდა საშინაო აქტივები	40.3%	46.9%	49.5%	54.1%	55.2%	54.9%	55.0%	54.3%
ფართო ფული M3	44.7%	46.5%	48.8%	56.6%	57.2%	56.8%	56.6%	55.7%
ფართო ფული M2	20.5%	21.7%	23.0%	25.9%	26.7%	26.9%	27.1%	27.0%

საგარეო სექტორი

%-ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული

მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-8.1%	-6.8%	-5.0%	-7.1%	-10.3%	-9.0%	-8.0%	-7.3%
სავაჭრო ბალანსი	-11.0%	-10.6%	-8.8%	-11.8%	-13.7%	-11.6%	-9.8%	-8.4%

ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,039.0	3,289.8	3,505.8	3,790.4	4,178.1	4,376.6	4,634.2	5,080.2
იმპორტის ჯერადი	3.9	3.7	3.8	5.1	4.3	4.0	3.7	3.4
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	954.8	395.0	383.8	333.3	658.5	753.9	853.5	951.9

დანართი 3: საბიუჯეტო ოფისის დეტალური მაკროეკონომიკური პროგნოზები 2020-2024 წლებითვის (კუთმისტური სცენარი)¹⁸

	2017 ფაქტი	2018 ფაქტი	2019 ფაქტი	2020 PBO მოსალოდნელი	2021 PBO პროგნოზი	2022 PBO პროგნოზი	2023 PBO პროგნოზი	2024 PBO პროგნოზი
რეალური სექტორი	%-ული ზრდა							
რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი	4.8%	4.9%	5.1%	-5.6%	2.2%	2.8%	2.2%	1.9%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	6.0%	2.6%	4.9%	5.1%	1.8%	1.3%	1.1%	1.2%
მშპ დეფლატორი	8.4%	4.3%	6.4%	4.8%	2.1%	2.6%	2.0%	2.0%
ნომინალური მშპ								
მილიონი ლარი	40,762	44,599	50,002	49,368	51,539	54,353	56,641	58,860
მილიონი აშშ დოლარი	16,277	17,581	17,683	15,906	16,631	17,960	18,930	19,561
მშპ ერთ სულ მოსახლეზე								
ლარი	10,934	11,968	13,429	13,282	13,866	14,623	15,239	15,836
დოლარი	4,366	4,718	4,749	4,280	4,474	4,832	5,093	5,263
	% მშპ-სთან							
აბორბცია	111.0	110.6	108.9	112.3	113.3	110.9	109.3	108.7
მოხმარება	83.7	82.5	82.1	87.4	87.2	86.7	86.1	85.7
კერძო	75.9	75.2	75.2	79.9	80.1	79.1	78.3	77.9
სახელმწიფო	7.8	7.3	6.9	7.5	7.1	7.5	7.7	7.8
ინვესტიციები	27.3	28.1	26.8	24.8	26.1	24.2	23.2	22.9
კერძო	21.6	21.7	18.9	17.9	18.9	19.3	19.2	19.2
სახელმწიფო	5.7	6.4	7.9	6.9	7.2	4.9	4.0	3.7
მთლიანი ეროვნული დანაზოგი	19.3	21.4	21.7	17.4	16.5	16.1	16.0	15.9
კერძო	15.1	16.2	16.9	18.6	15.5	16.1	16.5	17.2
სახელმწიფო	4.2	5.2	4.8	-1.2	1.1	0.0	-0.4	-1.3
ფისკალური სექტორი	მლნ ლარი							
შემოსავლები და გრანტები	10,921	11,822	12,907	12,359	12,841	13,898	14,669	15,200
საგადასახადო შემოსავლები	9,779	10,506	11,418	10,683	11,365	12,311	13,067	13,611

¹⁸ ხარჯების, არაფინანსური აქტივების და ვალის ნომინალური მონაცემები აღებულია „საქართველოს 2021 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ კანონის პროექტის გადაამუშავებულ ვარიანტში წარმოდგენილ 2020-2024 წლების საპროგნოზო მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებიდან.

პირდაპირი გადასახადები	4,134	4,540	4,593	4,418	4,829	5,201	5,548	5,871
არაპირდაპირი გადასახადები	5,645	5,966	6,825	6,265	6,535	7,110	7,520	7,740
ხარტები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	11,508	12,351	14,466	16,346	15,975	16,586	17,185	18,140
მიმდინარე ხარტები	9,194	9,493	10,519	12,956	12,281	13,896	14,916	15,964
კაპიტალური ხარტები	2,314	2,858	3,947	3,390	3,694	2,690	2,269	2,176
საოპერაციო სალდო	1,727	2,329	2,388	-597	560	2	-247	-764
მთლიანი სალდო	-358	-323	-1,353	-3,837	-2,884	-2,438	-2,266	-2,690
მთავრობის ვალი	16,063	17,349	20,577	29,216	29,588	31,394	33,615	35,770
საგარეო	13,199	14,098	15,750	23,244	22,655	23,030	23,822	24,547
საშინაო	2,863	3,251	4,827	5,971	6,933	8,363	9,793	11,223
ფისკალური ბალანსი	-1,242	-955	-1,464	-3,927	-2,994	-2,573	-2,401	-2,825
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-220	-305	-1,297	-3,826	-3,037	-2,407	-2,237	-2,659
	% მშპ-სთან							
შემოსავლები და გრანტები	26.8%	26.5%	25.8%	25.0%	24.9%	25.6%	25.9%	25.8%
საგადასახადო შემოსავლები	24.0%	23.6%	22.8%	21.6%	22.1%	22.7%	23.1%	23.1%
პირდაპირი გადასახადები	10.1%	10.2%	9.2%	8.9%	9.4%	9.6%	9.8%	10.0%
არაპირდაპირი გადასახადები	13.8%	13.4%	13.6%	12.7%	12.7%	13.1%	13.3%	13.1%
ხარტები და არაფინანსური აქტივების ზრდა	28.2%	27.7%	28.9%	33.1%	31.0%	30.5%	30.3%	30.8%
მიმდინარე ხარტები	22.6%	21.3%	21.0%	26.2%	23.8%	25.6%	26.3%	27.1%
კაპიტალური ხარტები	5.7%	6.4%	7.9%	6.9%	7.2%	4.9%	4.0%	3.7%
საოპერაციო სალდო	4.2%	5.2%	4.8%	-1.2%	1.1%	0.0%	-0.4%	-1.3%
მთლიანი სალდო	-0.9%	-0.7%	-2.7%	-7.8%	-5.6%	-4.5%	-4.0%	-4.6%
მთავრობის ვალი	39.4%	38.9%	41.2%	59.2%	57.4%	57.8%	59.3%	60.8%
საგარეო	32.4%	31.6%	31.5%	47.1%	44.0%	42.4%	42.1%	41.7%
საშინაო	7.0%	7.3%	9.7%	12.1%	13.5%	15.4%	17.3%	19.1%
ფისკალური ბალანსი	-3.0%	-2.1%	-2.9%	-8.0%	-5.8%	-4.7%	-4.2%	-4.8%
ერთიანი ბიუჯეტის ბალანსი	-0.5%	-0.7%	-2.6%	-7.7%	-5.9%	-4.4%	-3.9%	-4.5%

მონეტარული სექტორი

	% -ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
წმინდა უცხოური აქტივები	4.3%	-0.4%	-0.7%	1.9%	1.0%	0.8%	0.5%	0.3%
წმინდა საშინაო აქტივები	40.3%	46.9%	49.5%	54.7%	56.1%	56.0%	56.0%	55.4%
ფართო ფული M3	44.7%	46.5%	48.8%	56.6%	57.2%	56.8%	56.6%	55.7%
ფართო ფული M2	20.5%	21.7%	23.0%	25.9%	26.7%	26.9%	27.1%	27.0%

საგარეო სექტორი	% -ად მშპ-სთან, თუ სხვა რამ არ არის მითითებული							
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	-8.1%	-6.8%	-5.0%	-7.4%	-9.5%	-8.1%	-7.2%	-7.1%
სავაჭრო ბალანსი	-11.0%	-10.6%	-8.8%	-12.2%	-13.3%	-10.9%	-9.3%	-8.7%
ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,039.0	3,289.8	3,505.8	3,475.3	3,158.2	3,044.1	2,843.6	2,665.4
იმპორტის ჯერადი	3.9	3.7	3.8	5.0	4.2	3.9	3.6	3.2
წმინდა კერძო კაპიტალური და ფინანსური ნაკადები (მლნ აშშ დოლარი)	954.8	395.0	383.8	304.7	499.1	554.9	456.8	437.9

დანართი 4: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2020 წლისთვის (საბაზისო სცენარი)

	2020 წელი			
	ნოემბერი 2020		ოქტომბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	-4.9%	-5.0%	-4.9%	-5.2%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	5.1%	5.2%	5.1%	5.1%
მშპ დეფლატორი	5.0%	5.3%	5.0%	5.6%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	49,931	49,968	49,931	50,016
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	10,510	10,862	10,510	10,847
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,614	4,480	4,614	4,475
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,896	6,381	5,896	6,372
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-4,164	-3,744	-4,164	-3,759
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.2%	-7.5%	-9.2%	-6.5%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-12.4%	-12.3%	-12.4%	-11.4%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-25.8%	-31.8%	-25.8%	-29.2%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-19.3%	-23.5%	-19.3%	-22.5%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,325	3,724	3,325	3,775
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	23,063	28,276	23,063	25,716
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	10,940	12,960	10,940	12,245

დანართი 5: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2021-2022 წლებისთვის (საბაზისო სკენარი)

	2021 წელი				2022 წელი			
	ნოემბერი 2020		ოქტომბერი 2020		ნოემბერი 2020		ოქტომბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	5.0%	5.4%	5.0%	5.5%	4.9%	5.3%	4.9%	5.2%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	3.2%	3.3%	3.2%	2.9%	3.0%	3.1%	3.0%	3.3%
მშპ დეფლატორი	4.0%	3.8%	4.0%	3.8%	3.0%	4.0%	3.0%	4.0%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	54,525	54,666	54,525	54,785	58,913	59,862	58,913	59,943
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	12,200	12,201	12,200	12,095	13,490	13,260	13,490	13,162
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,223	5,065	5,223	5,041	5,784	5,539	5,784	5,505
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	6,977	7,136	6,977	7,054	7,706	7,721	7,706	7,658
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-2,692	-2,542	-2,692	-2,648	-2,465	-2,490	-2,465	-2,588
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-5.2%	-9.7%	-5.2%	-7.0%	-5.3%	-8.0%	-5.3%	-6.2%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-8.7%	-13.6%	-8.7%	-10.7%	-9.2%	-10.9%	-9.2%	-9.2%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	7.9%	16.3%	7.9%	18.4%	4.3%	17.4%	4.3%	13.4%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	1.3%	17.4%	1.3%	15.8%	6.0%	10.7%	6.0%	9.7%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,355	3,974	3,355	3,971	3,557	4,105	3,557	4,062
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	26,500	31,246	26,500	28,721	30,060	34,008	30,060	32,020
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	12,789	14,582	12,789	14,020	14,773	16,096	14,773	15,902

დანართი 6: ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზების ცვლილება, 2023-2024 წლებისთვის (საბაზისო სქენარი)

	2023 წელი				2024 წელი			
	ნოემბერი 2020		ოქტომბერი 2020		ნოემბერი 2020		ოქტომბერი 2020	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	4.8%	5.4%	4.8%	5.3%	5.4%	5.3%	5.4%	5.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	3.0%	2.9%	3.0%	3.1%	3.0%	3.0%	3.0%	3.1%
მშპ დეფლატორი	3.0%	3.9%	3.0%	4.0%	3.0%	4.1%	3.0%	4.1%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	63,593	65,609	63,593	65,671	69,038	71,881	69,038	71,959
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	14,928	14,565	14,928	14,499	16,281	16,006	16,281	15,971
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	6,416	6,206	6,416	6,175	7,012	6,946	7,012	6,918
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	8,512	8,359	8,512	8,324	9,269	9,060	9,269	9,053
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-1,947	-2,177	-1,947	-2,243	-1,687	-1,935	-1,687	-1,971
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-5.5%	-6.1%	-5.5%	-5.5%	-5.5%	-4.5%	-5.5%	-5.2%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.9%	-8.4%	-9.9%	-7.9%	-10.5%	-6.4%	-10.5%	-7.1%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	4.1%	12.9%	4.1%	16.2%	5.1%	14.2%	5.1%	14.6%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	6.1%	7.7%	6.1%	12.7%	6.8%	9.2%	6.8%	12.3%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,770	3,973	3,770	4,115	4,033.9	4,122	4,033.9	4,389.1
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	34,017	37,104	34,017	35,451	39,052	40,052	39,052	39,068
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	17,028	17,802	17,028	17,966	19,888	19,381	19,888	20,019

დანართი 7: ოპტიმისტური პროგნოზების შედარება, 2020-2024 წლებისთვის

	2020		2021		2022		2023		2024	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	-4.2%	-4.3%	7.3%	7.4%	7.2%	7.0%	6.0%	7.5%	5.1%	7.3%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	5.6%	5.2%	4.2%	5.2%	4.0%	5.2%	3.5%	5.3%	3.5%	5.4%
მშპ დეფლატორი	5.5%	5.7%	5.0%	5.5%	4.0%	5.4%	3.5%	5.9%	3.5%	6.1%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	50,538	50,618	56,939	57,386	63,480	64,759	69,644	73,811	75,758	84,013
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	10,630	10,933	12,695	12,625	14,438	13,926	16,234	15,853	17,756	17,752
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,670	4,533	5,455	5,336	6,218	5,840	7,019	6,705	7,704	7,680
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,960	6,400	7,240	7,289	8,220	8,086	9,215	9,148	10,052	10,072
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-4,044	-3,624	-2,197	-2,008	-1,517	-1,615	-641	-780	-212	-134
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.4%	-7.1%	-5.7%	-10.3%	-6.1%	-9.0%	-6.5%	-8.0%	-6.8%	-7.3%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-12.7%	-11.8%	-9.6%	-13.7%	-10.7%	-11.6%	-11.6%	-9.8%	-12.3%	-8.4%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-24.8%	-27.9%	11.8%	29.0%	8.1%	18.2%	6.1%	19.2%	5.0%	24.3%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-17.9%	-20.6%	6.0%	30.5%	11.0%	13.1%	8.7%	15.0%	7.2%	20.0%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,325	3,790	3,525	4,178	3,913	4,377	4,253	4,634	4,559	5,080
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	23,613	28,644	28,950	32,801	35,045	36,790	41,024	41,742	47,006	46,812
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	11,182	13,129	13,878	15,308	17,024	17,412	20,246	20,028	23,605	22,652

	2020		2021		2022		2023		2024	
	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი	მთავრობა	საბიუჯეტო ოფისი
რეალური მშპ (%-ული ზრდა)	-5.7%	-5.6%	2.0%	2.2%	2.0%	2.8%	3.3%	2.2%	5.7%	1.9%
სამომხმარებლო ფასების ინფლაცია	4.6%	5.1%	2.2%	1.8%	2.0%	1.3%	2.0%	1.1%	2.0%	1.2%
მშპ დეფლატორი	4.5%	4.8%	3.0%	2.1%	2.0%	2.6%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%
ნომინალური მშპ (მლნ ლარი)	49,276	49,368	51,769	51,539	53,860	54,353	56,751	56,641	61,185	58,860
საგადასახადო შემოსავლები (მლნ ლარი)	10,379	10,683	11,628	11,365	12,430	12,311	13,447	13,067	14,557	13,611
პირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	4,553	4,418	4,957	4,829	5,303	5,201	5,740	5,548	6,215	5,871
არაპირდაპირი გადასახადები (მლნ ლარი)	5,826	6,265	6,671	6,535	7,127	7,110	7,707	7,520	8,342	7,740
ნაერთი ბიუჯეტის მთლიანი სალდო (მლნ ლარი)	-4,164	-3,837	-2,692	-2,884	-2,465	-2,438	-1,947	-2,266	-1,687	-2,690
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-9.1%	-7.4%	-4.7%	-9.5%	-4.4%	-8.1%	-4.2%	-7.2%	-3.8%	-7.1%
სავაჭრო ბალანსი (%-ად მშპ-სთან)	-12.1%	-12.2%	-7.7%	-13.3%	-7.7%	-10.9%	-8.0%	-9.3%	-8.1%	-8.7%
ექსპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-26.8%	-33.2%	3.1%	6.5%	-0.3%	9.5%	1.3%	4.8%	4.8%	4.4%
იმპორტი (%-ული ცვლილება წინა წელთან, აშშ დოლარი)	-20.8%	-25.1%	-4.3%	8.2%	0.3%	4.3%	2.4%	1.8%	5.6%	3.0%
საერთაშორისო რეზერვები (მლნ აშშ დოლარი)	3,325	3,475	3,325	3,158	3,325	3,044	3,391	2,844	3,595	2,665
ფულის მასა M3 (მლნ ლარი)	22,445	27,937	23,709	29,459	24,782	30,878	26,742	32,032	30,572	32,797
ფულის მასა M2 (მლნ ლარი)	10,669	12,805	11,539	13,748	12,359	14,614	13,632	15,369	15,861	15,870